

Kapitalismens kris och det politiska läget för Kommunisterna i Sverige

Läget för kapitalismen

Strax efter Kommunistiska Partiets femtonde kongress drabbades den kapitalistiska världsekonomin av den djupaste krisen sedan 1930-talet.

Under krisens första år

– föll industriproduktionen i Sverige med omkring en fjärdedel. För motorfordonsindustrin var nedgången nästan 60 procent och produktionen av råstål halverades 2009 jämfört med 2008. Över 51 000 industrijobb försvann mellan tredje kvartalet 2008 och första kvartalet 2009.

– uppgick förlusterna av kapitaltillgångar i världen som helhet (aktier, obligationer, fastigheter med mera) till över 50 000 miljarder dollar, vilket är nästan lika mycket som det kända värdet av världens produktion av varor och tjänster under ett år.

– steg antalet ”arbetande fattiga”, de som tjänar högst två dollar om dagen, till 1,4 miljarder människor eller nästan hälften av världens lönearbetare.

– räknade FN med att nästan en miljard människor drabbades av svält och undernäring i krisens spår, detta trots att 2008 innebar rekordskördar på spannmål.

– översteg antalet arbetslösa i världen för första gången i historien 200 miljoner människor.

Nyliberalismens kris?

Under krisens inledningsskede talades det om att detta är nyliberalismens kris eller rent av en kris för nyliberalismen. Det förra innehåller en viss sanning, det senare ingen alls. Den djupa ekonomiska krisen är resultatet av den nyliberala periodens befrielse av kapitalismens inneboende motsättningar, men den innebär på intet sätt en kris för nyliberalismen.

Nyliberalismen är det ideologiska verktyget för borgarklassens återtagande av allt som de tvingades avstå under folkhemsperioden.

Från en del vänsterhåll hörs uppfattningen att vänstern måste presentera ett mer ” trovärdigt ” och ” klokt ” alternativ till nyliberalismen. Trovärdigt i betydelsen att det kan omfattas av hela samhället, inklusive näringslivet. Klokt då man söker ett sätt att förvalta kapitalismen genom att avskaffa de fel och brister som skapas av kapitalismen självt.

En sådan diskussion kan aldrig resultera i ett egentligt alternativ. Det innebär en spaning efter den tid som flytt, en längtan tillbaka till folkhemsperiodens dagar. Men den klasskompromiss som utgjorde grunden för folkhemsperioden är uppsagd av den ägande klassen.

Folkhemsperioden byggde på mycket speciella förhållanden. Kapitalismens problem med stagnation, överproduktion och spekulation hade tillfälligt lösts genom andra världskriget. Socialismens och arbetarrörelsens styrka tvingade borgarklassen till eftergifter. Klassklyftorna minskade och för arbetark-

lassen i den kapitalistiska världen innebar dessa årtionden stora framsteg – höjd levnadsstandard, pensioner, sjukvård, skola etc.

Det är något av ödets ironi att just detta med de minskade klassklyftorna och utbyggd offentlig sektor skapade en mer harmonisk kapitalism som förhindrade en sådan allvarlig kris som den 1929 och den 2008. Arbetarrörelsens och socialismens frammarsch var positiv för kapitalismen. Kapitalismens inneboende motsättningar hade mildrats under dessa årtionden, men på intet sätt avskaffats.

I början av 1970-talet var det uppenbart att denna guldålder var över. Tillväxt förbyttes i stagnation. Överproduktionens spöke dök upp igen. Profitkvoten föll. Under några år försökte kapitalisterna att höja sina vinster genom prishöjningar vilket skapade en tvåsiffrig inflation under vissa år. Detta var ingen framkomlig väg.

Men runt 1980 hittade den ägande klassen sina svar på de växande problemen i nyliberalismen. Den borgerliga kontrarevolutionen är inte resultatet av nyliberalismen, utan nyliberalismen är resultatet av borgarklassens offensiv.

Nyliberalismens dagordning är tydlig. Arbetskraftskostnaderna ska pressas ner för att höja vinsterna. Finansmarknaderna ska avregleras för att underlätta spekulation istället för produktion, då detta ger högre vinster i en stagnerande ekonomi. Offentlig sektor ska privatiseras för att skapa nya marknader. Överlag ska den fördelning som under folkhemsperioden fört över en relativt stor del av samhällets tillgångar till arbetarklassen och den gemensamma välfärden, nu återföras till den ägande klassen.

Det nyliberala svaret löste på intet sätt kapitalismens problem. Istället sköts de på framtiden med skuldsättning, spekulation och en växande överproduktion som resultat.

Kriser är en naturlig del av kapitalismen, är kapitalismens eget sätt att anpassa de spekulativa värdena till de reella. Myten om den krisfria kapitalismen, skapades under folkhemsperioden, men är idag övergiven.

Under nyliberalismens period pratar kapitalismens försvarare öppet om att dessa kriser är en naturlig del av det ekonomiska systemet – de menar till och med att det är positivt. Tiotals miljoner fler arbetslösa, svält och elände är ett pris värt att betala för att svalka den överhettade ekonomin med jämna mellanrum.

Krisens orsaker

Den nuvarande djupa ekonomiska krisen i den kapitalistiska världsekonomin är ett resultat av många samverkande motsättningar inom det kapitalistiska produktions sättet. Krisen har sin grund i kapitalismens kärna – profitproduktionen.

Målet med all kapitalistisk produktion är största möjliga vinst. Kapitalisten mäter sin vinst på två sätt. Dels i reda

pengar och dels i förhållande till de pengar som satsats, dvs. avkastning på insatt kapital. Denna procentsats kallas i marxistiskt språkbruk profitkvoten.

Målet för varje kapitalist är att få så hög avkastning som möjligt på det insatta kapitalet. Men istället har denna kvot en tendens att sjunka, även om vinsterna i reda pengar ökar.

Anledningen är att det endast är den mänskliga arbetskraften som skapar vinst. När den mänskliga arbetskraften blir relativt mindre jämfört med investeringarna i maskiner, råvaror, fastigheter, transporter, energi etc., så blir den del av det satsade kapitalet som skapar vinst relativt mindre. Detta får alltså till följd att profitkvoten sjunker. Detta kallas i marxistiskt språkbruk för profitkvotens fallande tendens.

Men det är inte ett marxistiskt påfund. Fenomenet är ett allvarligt problem för kapitalisterna och allmänt erkänt av nationalekonomerna som istället kallar det kapitalets avtagande marginalavkastning.

Enligt ekonomen Philip O'Hara så sjönk profitkvoten för de 500 största USA-företagen enligt följande:

1960-69 låg profitkvoten på 7,15 procent

1980-90 på 5,30 procent

1990-99 på 2,29 procent

2000-02 på 1,32 procent

Även i Sverige är det ett uppenbart problem för kapitalisterna att de trots rekordvinster inte får den avkastning på insatt kapital som de anser acceptabel.

Nyliberalism innebär lönedepressning

För att lösa detta problem finns två vägar – antingen höja priserna eller sänka kostnaderna. Prishöjningarna övergavs på 1980-talet och istället valde man att rikta in sig på att pressa kostnader. Detta är den verkliga innebörden i nyliberalismens inflationsbekämpning. Att med hjälp av staten – riksbank, regeringar, konjunkturinstitut etc – se till att inflationen hålls nere för att garantera att företagen istället pressar kostnaderna, framförallt arbetskraftskostnaderna.

Detta genom att tvinga de anställda att arbeta mer till samma, eller helst lägre lön. Kapitalisterna har lyckats mycket väl med detta i hela den kapitalistiska världen och i Sverige bättre än i de flesta andra länder.

Under 1900-talets sista två decennier ökade den faktiska årsarbetstiden i två länder i i-världen: USA och Sverige.

I Sverige arbetar vi inte bara mer utan också hårdare och till lägre lön. Så konstaterar facken inom industrin själva i en rapport i februari 2010 att: ”Under perioden 1998-2009 har Sverige haft den lägsta ökningen av arbetskraftskostnaden bland de västeuropeiska länderna. Under samma period har Sverige haft den klart högsta produktivitetsökningen.”

Kapitalisternas press på lönerna under den nyliberala perioden har inneburit att industrins vinstandel i princip har fördubblats mellan 1982 och nu – från runt 20 procent till nästan 40 procent.

Ett viktigt sätt att pressa ner lönerna är att flytta jobben till låglöneländer i framför allt Östeuropa och Asien. Antalet ”arbetande fattiga”, de som tjänar högst 2 dollar om dagen, är 1,4 miljarder människor eller nästan hälften av världens lönearbetare, enligt FN-organet ILO.

Ett viktigt verktyg för lönedepressningen i Europa är EU. Detta konstaterades häromåret i en studie från europeiska fackliga utredningsinstitutet ETUI-REHS. Denna fastslog att lönedepressningen är en ”kärnfråga” inom hela EU-området. Ju mer integrerat ett land blir i EU-projektet desto hårdare press sätts det på lönerna. Lönernas andel av BNP har sjunkit

i hela EU och mest i de länder som är med i EMU. Studien bekräftar kommunisternas uppfattning att EU är lagstaddagad nyliberalism.

Studien konstaterar att pressen på lönerna har skett såväl med som utan facklig medverkan. Genom både centralisering av lönesättningen och genom decentralisering. Både genom kollektivavtal och utan. Det avgörande är alltså inte formen, utan innehållet. Formen anpassas till de rådande omständigheterna i varje givet land.

Att spela ut arbetare inom EU mot varandra genom att öppna för och stödja kapitalisternas import av låglönearbetskraft är ett verktyg för lönedumpning. Till det skall noteras att den fria låglönekonkurrensen inom EU inte är nog för den svenska högerregeringen, som under givna villkor (garanterat arbete) öppnat också för arbetskraftsimport från låglöneländer utanför EU, en politik som är belysande i förhållande samma regerings allt hårdare asylpolitik. Humanitet står inte högt i kurs hos regeringen Reinfeldt, men väl varje åtgärd som ger kapitalet fördel gentemot arbetet.

Resultatet är att utsugningen har ökat kraftigt. Om vi ser till vinst per anställd i fem av Sveriges största industriföretag, är detta tydligt:

	1988	1998	2005
ABB	28 000	74 000	122 000
Ericsson	41 000	59 000	590 000
LKAB	77 000	269 000	1 810 000
SKF	47 000	- 45 000	135 000
Volvo	151 000	104 000	221 000

(Belopp är rensade från inflation. Källa: Dagens Arbete)

Enligt de nyliberala predikanterna ska de höga vinsterna leda till ett blomstrande näringsliv och därmed komma hela samhället till godo. Men den ägande klassen är inte beredd att återinvestera vinsterna i produktionen eftersom det inte ger tillräcklig avkastning. Vid en jämförelse med EU-länderna hamnar Sverige långt ner när det gäller investeringskvoten, den ägande klassens investeringar som andel av BNP. Under perioden 2005 till 2009 hamnar Sverige i botten, på endast 18 procent.

Istället plundras företagens kassor av allt girigare ägare. Tidningen Dagens Arbete har granskat förhållandet mellan aktieutdelningar och investeringar i 20 svenska storföretag:

År	Aktieutdelning	Investering
2002	24 miljarder	47 miljarder
2006	101 miljarder	56 miljarder

Under det värsta krisåret 2009 delade sedan de svenska börsbolagen ut över 130 miljarder kronor till aktieägarna.

Högerregeringen och lönedepressningen

En grundläggande del av borgarregeringens politik är att verka för en fortsatt lönedepressning, vilket ger hela cynismen i deras tjat om att det ska löna sig att arbeta. Ett av de första beslut regeringen genomförde efter makttillträdet 2006 var försämringen av a-kassan.

✓ För det första har denna försämring som mål att förmå facken att dämpa lönekraven. Den nyliberala teorin bakom detta är att genom att koppla a-kasseavgifterna till arbetslösheten i olika branscher ska den höjda avgiften bli en straffskatt för de fackföreningar vars löneavtal driver upp arbetslöshe-

ten.

✓ För det andra ska orättvisorna öka mellan arbetare i olika branscher och mellan de som har och de som saknar arbete. Solidariteten bryts upp och därmed öppnas det för framtida lönenedpressningar.

Ökningen av inkomstklyftan mellan den del av arbetarklassen som har arbete och den som förvägras arbete har pågått länge, även under socialdemokratiska regeringar. Men inkomstklyftan har aldrig i modern tid varit så stor som nu. Dagpenningen har bara höjts två gånger de senaste 20 åren, senast för åtta år sedan 2002.

Att färre och färre får ut sina 80 procent i ersättning innebär också på sikt en press nedåt. Enligt a-kassornas samorganisation (SO) får endast 12 procent av a-kassornas medlemmar en ersättning som är 80 procent av lönen när de blir arbetslösa. Skillnaderna är stora mellan olika branscher. I snitt får de arbetslösa i Pappers a-kassa 58 procent av lönen i arbetslöshetsersättning, i IF Metall är siffran 66 procent.

✓ För det tredje innebär de skärpta reglerna som tvingar arbetslösa att flytta land och rike runt dit jobben finns, en ökad konkurrens till arbetsköparnas fördel.

✓ För det fjärde innebär höjningen av avgiften att många valde att lämna a-kassan och även fackföreningarna, vilket vi återkommer till senare i verksamhetsberättelsen.

Försämringarna av a-kassan hade också till uppgift att till delar finansiera jobbskatteavdraget, som i sig bl.a. hade till syfte att hålla nere lönerna. Finansminister Anders Borg förklarade öppet att jobbskatteavdragets fjärde steg infördes samtidigt med avtalsrörelsen 2010 just för att dämpa lönekraven. Genom att sänka skatten slår regeringen två flugor i en smäll – dels dräneras offentlig sektor på pengar och dels hålls lönerna nere så att vinsterna kan hållas höga.

Svenskt Näringsliv vill kraftigt sänka arbetsgivaravgiften. Regeringen har bara sänkt den lite. Anders Borg motiverar det med att en stor sänkning skulle öka efterfrågan på arbete, men inte utbudet. Med andra ord att fler arbetsköpare vill anställa samtidigt som det inte finns fler arbetare som vill sälja sin arbetskraft. Detta skulle innebära en press uppåt på löner och arbetsvillkor.

Jobblinjen bryter sönder välfärden

Jobbskatteavdraget och den försämrade a-kassan är viktiga grundstenar i högeralliansens jobblinje som efter riksdagsvalet också tycks bli Socialdemokraternas. Andra fundament är högeralliansens jakt på sjuka och arbetsskadade. Försämringarna i sjukförsäkringen och sjukersättningen, det som förr hette förtidspension, är drastiska.

Arbetsförmågan hos sjukskrivna med arbete ska efter sex månader prövas mot hela arbetsmarknaden. Än värre är det för sjukskrivna som för tillfället är arbetslösa. Deras arbetsförmåga ska omgående prövas mot alla på arbetsmarknaden existerande arbeten. Varvid spärrvakt på tunnelbanan i Stockholm blivit ett av byråkratins älsklingsjobb.

En 63-årig elektriker i Sollefteå som förlorat pekfinger och tumme på höger hand kan otvivelaktigt syna biljetter i Stockholm. Att det sedan inte finns några lediga jobb som spärrvakt spelar i sammanhanget ingen roll. Inte heller de få åren kvar till pension, avståndet till huvudstaden eller den omöjliga bostadssituationen i Stockholm.

Varken sjukpenning eller sjukersättning kan komma i fråga för vår i verkligheten existerande elektriker. Lägg därtill att högernt inför utförsäkring från sjukförsäkringen och att antalet personer med godkänd sjukersättning/förtidspension på tio år

sjunkit med 95 procent. Syftet är det ovan beskrivna; att gynna de som har arbete. Som att med jobbskatteavdraget ge 1500 kronor var per månad till de arbetande massorna, vilket hittills minskat statens inkomster med 70 miljarder kronor per år. Varvid doktrinen om budgetbalans kräver motsvarande minskning av statens utgifter, vilket i sin tur ska betalas av arbetslösa, sjuka, arbetsskadade och funktionshindrade med kraftigt försämrade ersättningsnivåer och ännu kraftigare försämringar i de sociala försäkringsvillkoren.

Allt i enlighet med nyliberalismens princip att kollektivt ansvar, solidaritet, är av ondo. Den enskilda individen måste ensam bära sina bördor.

Fredrik Reinfeldt och Anders Borg har gjort jobblinjen till en dogm. Att de stora vinnarna är kapitalisterna som kan köpa billigare arbetskraft söker högerpolitikerna dölja med sin retorik om att det ger fler jobb åt vanligt folk.

Det är en lika cynisk som lögnaktig dogm. Baksidan av den populistiska parollen ”Det ska löna sig att arbeta” är utslagning och tvång för hundratusentals proletärer. I verksamhetsberättelsen på 15 kongressen konstaterade vi efter bara ett drygt år med högerregering att ”ännu är välfärdsstaten inte död”, det offentliga välfärdssystemet krackelerar redan i kanterna men till sina huvuddelar är det intakt.

Tre år senare handlar det inte längre om krackelerade kanter, utan snarare om att stora bitar brutits loss ur välfärden. Människor i hundratusental far illa. Klassklyftorna har blivit till gap. Ännu är det för tidigt att proklamera välfärdsstatens död, men färdriktningen är övertydlig.

Överproduktion och skuldberg

Den nyliberala periodens press på den internationella arbetarklassen att arbeta mer och mer till lägre betalning innebär en ohjälplig motsättning, eftersom dumpningen av lönekostnaderna undergräver köpkraften i ekonomin.

För varje enskild kapitalist framstår den stora delen av arbetarklassen inte som egna anställda utan som konsument. Kapitalistens intresse är att konsumenterna ska vara så köpstarka som möjligt, men lönekostnaderna i det egna företagen så låga som möjligt.

När samtliga kapitalister agerar på detta sätt skapas överproduktionsproblem. Mer och mer varor tillverkas men den köpstarka konsumtionen undergrävs mer och mer. Till slut faller den omöjliga ekvationen samman och systemet drabbas av överproduktionskriser.

Nyliberalismens skattesänkningar för de rika och nedmontering av den offentliga sektorn har också spätt på överproduktionsproblemen. Pengar tas från den offentliga konsumtionen och hamnar till stora delar hos den rikaste delen av befolkningen, som redan har för mycket pengar för att konsumera allt.

Problemen med överproduktion har kapitalismen försökt lösa genom skuldsättning, vilket bara har skjutit fram sammanbrottet. Det som arbetare har avstått i lön har de istället tagit i lån. Och på andra sidan finns allt större summor samlade hos finansinstitut och storbanker.

Det nyliberala snacket om att oansvariga låntagare bär ansvaret för krisen är falskt. Den lånebaserade konsumtionen har ur kapitalistisk synvinkel varit nödvändig för att skjuta överproduktionsproblemen på framtiden. Såväl stater som banker och finansinstitut har drivit på denna lånekarusell. Centralbankerna har pressat ner räntorna. Banker och finansinstitut har strött högrisklån som konfetti så att folk belånat sina hus upp över skorstenarna. Skuldberget har i sin tur gett upphov

till en marknad för finansmarknadens alkemister som hittat sätt att spekulera med dessa ”ruttna lån”. Hela finanssektorn har dragits in i detta pyramidspel.

Skuldkrisen var som allvarligast i USA. Det var när den amerikanska bubblan brast som krisen exploderade och drog ner hela världsekonomin i ett svart hål.

För att hålla banker och finansinstitut under armarna förband sig de kapitalistiska staterna att stödja finanssystemen med enorma summor. I EU handlar det om 25 procent av BNP, i Sverige om hela 49 procent. Dessa stödpaket bäddade för nästa led i krisen när nedskärningar, lönesänkningar och andra försämringar för arbetarklassen ska betala krisen.

För svensk del har varken bostadsbubblan eller lånebubblan spruckit – ännu! Utan att spekulera om framtiden är det bara att konstatera att de svenska hushållens skuldkvot är rekordhög – 165 procent jämfört med de disponibla inkomsterna. Detta är högre än USA:s 157 procent och betydligt högre än 1991, strax före 1990-talskrisen. Då uppgick de svenska hushållens skulder till omkring 103 procent.

Sedan mitten av 1990-talet har bostadspriserna stigit med i genomsnitt åtta procent per år. Bara sedan 1997 har bostadspriserna stigit med över 150 procent – detta trots både it-krasch och finanskris.

Finanskapitalets triumf

Den fallande profitkvoten och de växande problemen med överproduktion leder till att mer och mer pengar flyter från produktion till spekulering. Istället för att pengar investeras i samhällsnyttig produktion, bostäder, skola, sjukvård eller omställning till mer klimatsmart produktion, så slösas de på spekulering.

Under den nyliberala perioden har spekulationskonomin vuxit lavinartat. Valutahandeln omsatte 1977 dagligen 18,3 miljarder dollar. Tre årtionden senare har denna siffra mångdubblats. 2010 omsätter valutahandeln varje dag abnorma 4000 miljarder US-dollar, motsvarande svindlande 29,5 biljoner kronor. Krisen har på intet sätt förändrat denna utveckling. Tvärtom. Mellan april 2007 och samma månad 2010 ökade valutahandeln med 20 procent.

Redan Lenin konstaterade att det utmärkande med kapitalismen i sitt imperialistiska stadium är utvecklingen ”från kapitalets herravälde i allmänhet till finanskapitalets herravälde”. En utveckling som innebär att innehavet av kapital avskiljs från användningen av kapital i produktionen.

Ett finanskapital uppstår som endast lever av räntor, aktieutdelningar och spekulering. De har inget intresse i det som framställs i företagen, oavsett om det är bilar, friskare patienter eller kunnigare barn. Deras enda intresse är att så snabbt och så mycket som möjligt föröka sina pengar.

Det Lenin såg var bara de första stegen på en utveckling som sedan dess och framför allt sedan 1980-talet fullkomligt exploderat. Fram till mitten av 1980-talet stod den finansiella sektorn aldrig för mer än 16 procent av näringslivets vinster i USA. Sedan växte den finansiella sektorn oavbrutet. På 2000-talet hade finanssektorns andel av det amerikanska näringslivets totala vinst nått 41 procent.

Enligt de officiella siffrorna ser det annorlunda ut i Sverige. Här har den icke-finansiella sektorns vinster ökat betydligt mer än den finansiella sektorns. Finansföretagen ökade sina bruttovinster från 202 miljarder 2001 till 235 miljarder år 2008. De icke-finansiella företagen ökade sina vinster från 384 till 628 miljarder under samma tid.

Dessa vinster kommer självklart till delar ur den ökade ut-

sugningen. Men siffrorna ger ändå en skev bild av hur det verkligen ser ut, eftersom icke-finansiella företag i allt större utsträckning spekulerar med pengarna istället för att investera. Traditionella industriföretag som Volvo, Ericsson och Telia och även Wallenbergarna får en allt större del av sina vinster från spekulering.

De så omhuldade svenska storföretagen som sägs garantera långsiktighet har mer och mer blivit en del av casinoekonomin och det industriella och det finansiella kapitalet smälter ihop på det förras bekostnad. En dålig dag på börserna innebär minskade vinster för Volvo och för att blidka aktiespekulanterna får arbetarna betala med sina jobb.

Så ser den parasitära och ruttnande kapitalismen ut 2010. Den svenska fackföreningsrörelsens linje att verka för återhållna löner och ökad utsugning genom uppdriven produktivitet förvärrar bara problemen och bäddar för en fördjupning av och nya skov i krisen.

Fortsatta privatiseringar

Med borgarregeringen har privatiseringspolitiken accelererat. Dels genom utförsäljningen av statliga bolag och dels genom en politik för ytterligare och snabbare privatiseringar av ofentlig vård, skola, omsorg och infrastruktur.

Den nyliberala periodens privatiseringspolitik fyller flera syften. Att öppna upp nya marknader och därmed vinstmöjligheter för överksamt kapital. Att omfördela pengar från det gemensamma till det privata.

Samt en rent ideologisk sida då fundamentalistiska nyliberaler anser att staten av princip inte skall äga företag, oavsett om ett statligt ägande skulle vara till fördel för näringslivet. Den svenska regeringen är marknadsfundamentalistisk. Ett tydligt exempel är frågan om utförsäljningen av järnvägen.

Den hittills förda avreglerings- och privatiseringspolitiken har redan skapat kaos på spåren i Sverige. Internationellt så finns facit på vad ytterligare privatisering leder till. Både Nya Zeeland och England privatiserade sina järnvägar under 1990-talet. Med kaos, stigande kostnader och ökade biljettpreiser till följd. I Nya Zeeland har staten köpt tillbaka allt och i England har man tvingats att återreglera delar.

Men sådana småsaker som verkligheten avskräcker inte nyliberala korsfarare med en religiös tro på marknadskrafterna. Så vill regeringen gå vidare och fullt ut privatisera järnvägen. Politiken möts av protester från de egna leden. Som från den förre moderatledaren Ulf Adelsohn som numera är styrelseordförande i SJ.

”Rent ideologiskt är jag för ett statligt ägande av järnvägen”, förklarade Adelsohn.

Från tunga röster inom näringslivet hörs också sedan länge krav på återregleringar av elmarknaden. Stigande elpriser må vara bra för företag som tjänar pengar på att tillverka och sälja el, men det är en dålig affär för storföretag med elintensiv produktion.

Motsättningen mellan de fundamentalistiska ideologerna och de pragmatiska krafterna är reell. Dessutom skapar marknadsfundamentalismen politiska problem framförallt för Centerpartiet, men även för Kristdemokraterna, som har en stor del av sina väljare i glesbygden. Bägge partierna låg farligt nära fyraprocentsspärren inför riksdagsvalet 2010. Partierna riskerar att ätas ur boet av de allt mer dominerande Moderaterna och hjälper själva till på traven genom att försöka profilera Maud Olofsson och tidigare Mats Odell som regeringens mest renläriga marknadsfundamentalister. Partiledningarna har problem att få med sig även de egna kommunpolitikerna,

som har svårt att få propåerna från Stockholm att gå ihop med den kommunala verkligheten – speciellt inom skolpolitiken.

Privatiseringar och vinster i välfärden

Under kongressperioden har frågan om vinster inom sk välfärdsproduktion diskuterats, inte minsta från socialdemokratiskt och vänsterpartistiskt håll. Dessa partier bejakar den mångfald som privatisering av offentlig verksamhet påstås ge, men i nästa andetag upprörs de över att de privata företag som tar över verksamheten tillåts gå med vinst, som om privata företag skulle driva verksamhet av filantropiska skäl.

Det är sant att privata företag inom skola, vård och omsorg har högre vinster än näringslivets genomsnitt. I genomsnitt redovisade alla företag i landet vinster på 9 procent på sitt kapital år 2009. Inom skola, vård och omsorg låg vinstnivån på hela 13 procent.

De privata företagen inom utbildningsområdet finansieras till 56 procent genom det offentliga. Inom hälso- och sjukvården uppgår den offentliga finansieringen till 63 procent och inom omsorgen till hela 86 procent.

Utifrån detta hävdas att vård- och skolkapitalister gör vinst på skattepengar. Det är felaktigt och ovetenskapligt. Mervärde och kapitalistisk profit uppstår i produktionen, inte i konsumtionen, varvid det som skiljer ett kapitalistiskt vårdföretag från ett kapitalistiskt bilföretag är att det förra säljer sin produktion till den kollektiva konsument som det offentliga utgör, medan de senare säljer sin till individuella konsumenter på marknaden.

Denna skillnad skall inte negligeras. Så äger den kollektiva konsumtionen av vård, skola och omsorg rum på en reglerad marknad och till politiskt fastställda priser, vilket lämnar utrymme till extraprofit. Det grundläggande är ändå att privatisering av vård, skola och omsorg betyder att den kapitalistiska profitproduktionen introduceras inom verksamheter som tidigare varit föremål för offentlig behovsproduktion. Varvid vinsten uppstår genom att det kapitalistiska företaget rationaliserar verksamheten på traditionellt kapitalistiskt manér.

Det finns ingen som hävdar att när kommunen köper in stolar eller bussar, som tillverkats av ett privatkapitalistiskt företag och som säljs med förtjänst av företaget, så har skattepengar gått till privat vinst. Pengarna som har köpt varan kommer från skattebetalarna. Men i kapitalistisk produktion kommer vinsten som alltid ur den mänskliga arbetskraft som tillför varan ett större värde genom sitt arbete.

Här skiljer sig inte skolan och vården på något avgörande sätt från tillverkningen av stolar eller bussar. Särskiljandet mellan tjänste- och varuproduktion är i ekonomisk mening felaktig. För en kapitalist är det oväsentligt om det egna företaget producerar hamburgare, kullager, städer hus eller utbildade barn.

Den förmenta vänsterkritiken har mer med moral än ekonomi att göra, en sammanblandning av moral och vetenskap i kritiken av kapitalismen som redan Karl Marx varnade för. För kapitalisten är det egalt om vinstproduktionen utgår från det mänskliga behovet av mat och kläder eller behovet av vård och utbildning. Allt som räknas är att behovet finns (bruksvärdet) och att någon är beredd att betala för det (bytesvärdet), antingen enskilt (privat konsumtion) eller tillsammans (offentlig konsumtion).

Den folkliga upprördheten över privata vinster i verksamheter som skola, vård och omsorg är i grunden sund, men den måste vändas mot privatiseringspolitiken som sådan, inte mot

en av dess givna, planerade och ofrånkomliga konsekvenser. Detta ger falskheten i den förmenta vänsterkritiken mot vinsterna i välfärdssektorn. Man anknyter till den folkliga upprördheten genom att inte låtsas om den egna politikens konsekvenser,

Kommunisterna måste vidga perspektivet. Vi motsätter oss privatiseringspolitiken kategoriskt och av princip, givetvis för att den gör gemensam egendom privat, men också, och särskilt inom offentlig sektor, för att den förvandlar behovsproduktion till profitproduktion. Som reglerad behovsproduktion har offentlig sektor utgjort ett embryo till socialistiska produktionsförhållanden i Sverige, befriad från den kapitalistiska marknadens profitmaximering och med samma rätt för alla, oavsett plånbokens tjocklek. Det är detta embryo vi måste värna och påtala fördelarna med, i välfärdssektorn såväl som i produktionen som helhet.

Skattepolitiken

Sverige har idag den lägsta progressiviteten i skattesystemet av alla jämförbara länder. Avskaffandet av progressiviteten i skattesystemet, dvs att skatt skall betalas efter bärkraft, är en grundpelare i det nyliberala systemskiftet och börjades med Kjell-Olof Feldts skattereform på det tidiga 1980-talet.

Under 2000-talet har denna avveckling fortsatt i rasande takt:

- ✓ Arv- och gåvoskatterna avskaffades i december 2004.
- ✓ Förmögenhetsskatten avskaffades från och med den 1 januari 2007.
- ✓ Fastighetsskatten avskaffades den 1 januari 2008 och ersattes då av en kommunal avgift. Avgiften innebär att människor framför allt i glesbygden har fått en högre avgift, medan de rika i framför allt storstäderna har fått se sin skatt minska radikalt.
- ✓ Den svenska bolagsskattesatsen sänktes 2009 från 28,0 till 26,3 procent av vinsten.
- ✓ Arbetsgivaravgiften sänktes 2009 med en procentenhet till 31,42 procent.

Till detta kommer borgarregeringens jobbskatteavdrag som ger skattereduktion till människor med löneinkomster, mest till dem med högst, men inte till pensionärer, arbetslösa, sjuka och föräldralediga, som nu beskattas hårdare än löntagarna. Tillkommer gör också skattesubventioner till de rika genom rut- och rotavdragen.

Kommunisterna är för principen om att skatt ska betalas efter bärkraft, dvs de med höga inkomster skall betala en större andel av sin inkomst i skatt är de med låga. Vi är också för skärpt beskattning av vinster, aktieutdelningar och förmögenheter. Det handlar om rättvisa skatter, men också om rättvis fördelning. Skattesystemet bör användas för att omfördela resurser från dem som har mer än nog till dem som behöver mer.

Skatteuttaget i ett land som Sverige handlar till stor del om fördelningen mellan privat och offentlig konsumtion. Hur mycket av välfärden skall vi betala vara och en för sig och utifrån individuella, egoistiska premisser – jag får det jag betalar för – och hur mycket skall vi betala tillsammans (solidariskt) utifrån premissen att alla har lika behov och lika rätt, oavsett tjocklek på plånbok. Utifrån det menar vi att en skattefinansierad välfärd lika för alla (och driven som behovsproduktion) är så nära rättvisa man kan komma under kapitalistiska förhållanden.

Gemensam konsumtion utjämnar skillnaderna i individuell köpkraft. Därför är vi kommunister för en stor gemensam konsumtion, vilket betyder att vi också är för stora skatteinkoms-

ter, inhämtade enligt principen skatt efter bärkraft. Stora skatteinkomster ger samhället möjlighet att fördela välfärden enligt andra principer än kapitalismens krassa ”kontant betalning”.

I dagens Sverige kommer mellan 85 och 90 procent av skatteinkomsterna från lönerna (inkomstskatter, arbetsgivaravgifter, moms, andra indirekta skatter mm). Endast 5 procent kommer från företagsvinster. När allt mer av det samlade produktionsvärdet går till vinster istället för till löner innebär det att skattebasen för samhället minskar.

Framtidsperspektiv på krisen

Den kapitalistiska krisen är inte på något sätt över. Inte i världen och inte i Sverige. Det går inte att tala om att krisen är över när hundratusentals människor går arbetslösa i Sverige. Den ägande klassen kan åter skära guld med täljkniv, men för folkflertalet råder fortfarande kris.

De ljusnande siffrorna för Sveriges ekonomi under kongressens sista år ändrar inte på denna bild. Framförallt gör Sveriges stora exportberoende att ekonomin är direkt beroende av det som händer i omvärlden, därmed säger inte de svenska siffrorna särskilt mycket om framtiden.

Inga av de problem som ledde fram till krisen 2008 har lösts. Tvärtom så har de förvärrats. Så kommenterar Dagens Industri att ”produktiviteten, det vill säga produktion per arbetad timme, ökade snabbt. I näringslivet var ökningstakten hela 5,7 procent. I kombination med måttliga löneökningar innebär det rejält sänkta arbetskraftskostnader”

Denna utveckling spår på överproduktionsproblemen. Samtidigt ska det tilläggas att närmare hälften av tillväxten för det tredje kvartalet 2010 utgjordes av lageruppbyggnad. Det är givet att kapitalisterna bygger upp sina lager efter att ha tömt dem under krisen, men då överproduktionsproblemen kvarstår är det risk att det produceras för ladorna.

Till detta ska läggas det växande privata skuldberget, som nu är så stort att till och med den evigt optimistiske Anders Borg varnar för en bostadsbubbla, typ den som briserade i USA under 2008 och som utlöste finanskrisen. Den svenska sk återhämtningen vilar på ett gungfly av skuldsättning.

Borgarregeringens skattesänkningar tillsammans med ökade utgifter för kommunerna till följd av massarbetslösheten, bäddar för kommande nedskärningar inom offentlig verksamhet. Men trots detta vakar Anders Borg som en hök över överskotten i statsfinanserna, vilket renderar kritik till och med från en förhårdad nyliberal som professor Lars Calmfors, som menar att överskott inte är inte sund finanspolitik i en situation av massarbetslöshet. Borgs storståtliga tal om ”de goda statsfinanserna” är i verkligheten ett hotfullt uttryck för regeringens totala passivitet i kampen mot krisen.

De nyliberala stålbad som regeringar och EU försöker driva igenom i ett flertal europeiska länder är inte aktuellt i Sverige – för att stålbadet i allt väsentligt genomfördes av Göran Perssons regering redan på 1990-talet, med det nya pensionssystemet som kronan på verket, för att sedan fullföljas under regeringen Reinfeldts första mandatperiod genom försämringarna av arbetslöshets- och sjukförsäkringarna. Men för redan badade svenska arbetare är fortsatta nedskärningar illa nog.

Frågan är inte om, utan när den kapitalistiska krisen går in i en andra våg. Krisen och kampen mot den kommer fortsatt att vara en huvudfråga för Kommunistiska Partiet.

FÖRHÅLLANDET MELLAN KLASSERNA

Förhållandet mellan klasserna i Sverige präglas av den mest ensidiga klasskampen under vårt partis 40-åriga historia. Massavskedanden, lönesänkningar, antifackliga utspel etc. har i det stora hela inte mötts av några protester från arbetarklassens sida. Arbetsköparnas offensiv tilltar i styrka och bredd och krisen inom fackföreningsrörelsen skärps.

Med ett säkert grepp om regeringsmakten, med snudd på egen majoritet i valet 2010, har borgarklassen skaffat sig även politiskt godkännande för fortsatt offensiv.

Krisen inom LO

LO har tappat en halv miljon medlemmar de senaste tio åren och organisationsgraden ligger för första gången sedan 1930-talet nere runt 70 procent. Här följer siffror på hur organisationsgraden skiljer sig mellan olika arbetargrupper.

Facklig organisationsgrad bland arbetare:

1993	86 procent
1999	84 procent
2003	80 procent
2006	77 procent
2008	71 procent

Facklig organisationsgrad bland arbetare per bransch (förändring jämfört med år 2000):

Tillverkningsindustri	83	(-6)
Byggverksamhet	73	(-14)
Parti- och detaljhandel	57	(-11)
Övrig privat service	57	(-15)
Offentlig sektor	83	(-7)

(Källa: Forskningsprojektet ”Facklig anslutning ur ett globalt perspektiv”)

Hur mycket de olika LO-förbunden har backat åren 2007-2009:

HRF	-36,8%
Livs	-21,1%
GS	-21,0%
Musikerna	-18,5%
Pappers*	-17,6%
IF Metall	-14,6%
Fastighets	-13,7%
Handels	-12,8%
Transport	-12,6%
Byggnads	-11,2%
Seko	-9,9%
Kommunal**	-9,7%
Målarna	-7,3%
Elektrikerna	-2,0%

(Siffrorna gäller aktiva medlemmar, pensionärer och eventuella studerande. *Endast aktiva medlemmar inkl. arbetslösa. **Endast aktiva och studerande. Källa: förbunden.)

Facklig organisationsgrad bland män och kvinnor, löntagare totalt:

Män	68	(-10 jämfört med år 2000)
Kvinnor	74	(-10 jämfört med år 2000)

(Källa: Forskningsprojektet ”Facklig anslutning ur ett globalt perspektiv”)

Facklig organisationsgrad efter ålder 2008 (förändring jämfört

med 1990)

16-24 år	36	(-26)
25-29 år	61	(-17)
30-44 år	72	(-13)
45-64 år	81	(-7)

(Källa: Forskningsprojektet "Facklig anslutning ur ett globalt perspektiv")

Facklig organisationsgrad bland arbetare. Första kvartalet 2005, i procent.

	Utlandsfödda	Svenskfödda
Kvinnor	84,3	82,7
Män	77,6	77,8
Båda könen	80,9	80,0

Den fallande fackliga organisationsgraden är ingen enskild svensk företeelse. Utvecklingen har varit den samma i så gott som hela den kapitalistiska världen. Idag är bara 25 procent av Europas alla anställda med i en fackförening.

Facklig organisationsgrad i procent:

Land	1980	2006
Danmark	75	69
Norge	57	53
Storbritannien	52	28
Tyskland	35	18
Frankrike	18	7
USA	23	12
Australien	49	20

Välorganiserade arbetarköpare

Borgarklassen är klassmedveten, välorganiserad och rustad till tänderna. Eller som Svenskt Näringslivs förre ordförande Signhild Arnegard-Hansen uttryckte det:

"Det finns ingen starkare kraft i det svenska samhället idag än företagarrörelsen med SN som plattform för att driva dessa frågor (dvs borgarklassens fortsatta offensiv). Jag skulle vilja se er alla påverka samhället. Vi kan spela en aktiv roll. Vi måste använda vår rätt som samhällsmedborgare och som samhällsfinansierare att framföra våra åsikter. Enighet ger styrka och vi kan inte slå oss till ro."

Så talar den klassmedvetna kapitalistklassen. Och de gör det med rätta. För samtidigt som facken har gått kräftgång har arbetarköparorganisationerna växt sig starkare. 2008 hade 85 procent av alla anställda en arbetarköpare som var organiserad. Inom privat sektor är kapitalisternas organisationsgrad 80 procent medan den fackliga endast är 65 procent. I motsats till fackanslutningen så har arbetarköparnas organisationsgrad ökat sedan mitten på 1990-talet.

Den mäktigaste av dessa arbetarköparorganisationer är Svenskt Näringsliv som har 50 medlemsorganisationer – arbetsgivarförbund och branschorganisationer. Tillsammans har förbunden närmare 60 000 medlemsföretag med nära 1,7 miljoner anställda, vilket innebär 67 procent av alla privatanställda. SN sitter på nästan 12,5 miljarder i tillgångar och fungerar idag som kapitalisternas generalstab. På agendan står framförallt fortsatta skattesänkningar, försämringar av anställningstryggheten för arbetare och anställda och begränsning av konflikträtten.

I maj 2010 valdes Icas vd och koncernchef Kenneth Bengtsson till ny ordförande i Svenskt Näringsliv. Bengtsson

är en skrupelfri rufflare som anser att sin egen lön på runt tio miljoner och bonus på ytterligare flera miljoner är en skäligen lön samtidigt som han gjort till sin hjärtefråga att avskaffa ob-tilläggen för de anställda inom handeln. Inte att undra på att en sådan typ även bjöds in till prinsessbröllopet samt till middagagen på slottet efteråt.

Förhandlingar om nytt huvudavtal

I mars 2009 avbröt Svenskt Näringsliv ensidigt förhandlingarna om ett nytt huvudavtal, för att ersätta Saltsjöbadsavtalet från 1938. LO-ledningen beklagade tårftyllt detta avbrott, då de antligen hade fått komma in i värmen vid förhandlingsbordet efter att ha kastats ut när kapitalisterna under 1990-talet sade upp den korporativa modellen på central nivå när förhandlingarna flyttades ner på förbunds nivå.

Kapitalisternas brott med den centrala förhandlingsmodellen innebar på intet sätt att LO bröt med samförståndsandan. Det innebar fortsatt samförstånd fast fullt ut på arbetarköparnas villkor, vilket manifesterades i Industriavtalet som ingicks 1997 mellan ett antal arbetarköparförbund och sju fackförbund. Industriavtalet innebar ett fullständigt accepterande av den nyliberala inflationsbekämpningen och har till syfte att avlägsna möjligheterna att det uppkommer ett avtalslöst läge för att förhindra strejker. Detta avtal låg till grund för förhandlingarna om ett nytt huvudavtal.

Svenskt Näringsliv mål med ett nytt huvudavtal var att få till kraftiga begränsningar av anställningstryggheten och inskränkningar av strejkrätten. När SN inte lyckades få igenom detta bröt de förhandlingarna. Dessa försämringar skulle kapitalisterna istället försöka driva igenom i förhandlingar med de enskilda förbunden och på det lokala planet med krisen som fond. Vilket de också har lyckats med. IF Metalls lönesänkingsavtal och de massiva avsteg från Las som gjordes under krisens massavskedanden är två skrämmande exempel.

Kommunisterna beklagar inte att förhandlingarna avbröts. Det är inte nya former av klassarbete som behövs, det är klasskamp. Det var fel från första början av LO och PTK att sätta sig i sådana förhandlingar. Ett nytt huvudavtal kan bara innebära försämringar ur arbetarsynpunkt.

Men att förhandlingarna avbrutits innebär inte att de inte kommer att återupptas igen i framtiden. Men då utifrån ett ur arbetarsynpunkt ännu sämre läge. Dels har kapitalisterna flyttat fram sina positioner i krisen. Dels har Svenskt Näringsliv fått svart på vitt vad facket är beredda att backa på i och med det förslag till nytt huvudavtal som LO och PTK presenterade 18 februari 2009. I detta förslag är fackföreningarna bl.a. beredda att inskränka möjligheten till sympatistrejker, hårdare tag mot vilda strejker samt göra LO till en överdomare över förbundens stridsåtgärder.

IF Metalls lönesänkingsavtal

I mars 2009 skrev IF Metall under det lönesänkingsavtal som gav arbetarköparna möjlighet att sänka arbetarnas löner med upp till 20 procent. Genom detta avtal visade Sveriges näst största fackförbund att de anser det rätt och riktigt att bemöta krisen genom att sänka lönekostnaden och öppnade därmed dörren för lönesänkningar som varit stängd sedan andra världskriget.

Genom avtalet sattes hårt tryck på övriga fack att gå med på liknande lönesänkingsavtal. IF Metall hade inte förankrat beslutet inom LO, utan körde sitt eget race i gott samförstånd med arbetarköparna. Avtalet var rena lyckopillret för Teknikarbetsgivarna och Svenskt Näringsliv då förhandlingarna

skulle ske på klubbnivå och med det egna företagets bokföring som fond.

När avtalet var påskrivet visade en opinionsundersökning att en klar majoritet av metallarbetarna var mot lönesänkningar, men att de flesta för egen del ändå kunde tänka sig att sänka sin egen lön för att få behålla jobbet. Som kollektiv och av princip är arbetarna mot lönesänkningar, men personligen går man hellre ner i lön än blir arbetslös. Inget konstigt med det.

Detta öppnade för att ett storföretag som Scania, ivrigt påhejade av massmedia, drev igenom en facklig medlemsomröstning med de av företaget ställda svarsalternativen lönesänkning eller massavskedanden, detta sedan det lokala facket initialt sagt nej till lönesänkingsavtalet. Scantias strategi var lika klar som förrädisk. De anställda skulle närma sig företagets skambud som (rädda) individer, var och en för sig vid valurnan, inte som ett kollektiv med kamppotential och möjlighet att tillsammans diskutera fram handlingsalternativ.

Vi har inget emot medlemsomröstningar, särskilt inte inom så toppstyrda fackföreningar som de svenska. Men när medlemsomröstningen görs till en individuell handling, där var och en i slutet omröstning skall lägga sin röstsedel, som på Scania, och dessutom på företagets ultimativa begäran, förvandlas de till en parodi på facklig demokrati. A och O i all arbetarkamp är kollektiv diskussion och ett öppet kollektivt ställningstagande, varvid stormötesbeslut är att föredra på enskilda arbetsplatser. När arbetare som individer ställs inför arbetsköparnas krav, går den kollektiva arbetarkampen som regel förlorad.

IF Metall har hösten 2010 fortsatt sin medgörliga lönesänkingsstrategi med att göra borgarregeringens politik till sin och föreslå ett avtal som ger ungdomar i industrin lägre lön. Avtalet riktar sig till ungdomar under 25 år som saknar yrkeserfarenhet. Lönen blir bara 75 procent av minimilönen i riksavtalet.

Förslaget gick igenom i IF Metalls avtalsråd efter en mycket jämn omröstning där IF Metalls ordförande tvingades använda hela sin pondus till att vända opinionen till ledningens fördel. Helt uppenbart finns det en motsättning inom IF Metall där allt fler även på klubbnivå börjar få nog av ledningens eftergivenhet. Denna motsättning finns även mellan IF Metall och andra fackförbund, som ställs inför en ännu starkare press från arbetsköparna när IF Metall kompromissar med den ena principen efter den andra.

Statlig lönepolitik

Den ägande klassens syn på fackföreningar är inte den samma över tid. Den förändras beroende på styrkeförhållandena i klasskampen. De styrkeförhållanden som råder idag innebär att kapitalisterna inte längre behöver krama ihjäl fackföreningarna. I vissa lägen kan de använda den fackliga ”motparten” till att smidigare genomföra sin offensiv. I andra lägen är även dagens urvattnade fackföreningar ett hinder för kapitalisternas intresse.

Den korporativa modell som fanns under folkhemsperioden, då stat, företag och fack gjorde upp gemensamt som i princip jämbördiga parter, är död och begraven. Fackföreningarna har fortfarande knytningar till statsapparaten, t.ex. att utse domare till Arbetsdomstolen. Men det som håller på att utvecklas är snarare att betrakta som en statlig lönepolitik än en korporativ modell. Arbetsköparna sätter dagordningen och staten ser till att fackföreningarna håller sig inom de ramar som staten och kapitalet gemensamt sätter upp. Statliga Konjunk-

turinstitutioner anger det sk löneutrymme och statliga Medlingsinstitutioner agerar polis.

Denna utveckling blev extra tydlig i avtalsrörelsen 2010 och har förstärkts sedan dess. I avtalsrörelsen skyndade storindustrins fackliga organisationer Unionen och strax därefter IF Metall att skriva på ett avtal på ungefär halva den nivå som staten bedömde som utrymme. Detta skitavtal accepterades helt plötsligt som det ”märke” som alla måste hålla sig till, dvs inte överstiga, varvid statens sk medlare med de tvångsmedel de har i sin arsenal såg till att alla höll sig till märket.

På ytan kan det se ut som den gamla modellen, den av alla parter så besjungna ”svenska modellen”. Men i verkligheten handlar det om en statligt dirigerad lönepolitik, där statliga institutioner agerar lönepolis.

Att sedan ryggradslösa fackföreningspampar i efterhand ger sitt bifall, i sina samförståndsdrömmar och sin iver att få vara med och påverka, ändrar inte utvecklingen. Tvärtom. Fackföreningarnas självuppgivelse hotar fackföreningstanken och bäddar för en statlig lönepolitik.

Sverige och EU

Under kongressperioden har Europeiska unionen ytterligare konsoliderat och stärkt Brysselmakten på bekostnad av medlemsstaternas inflytande. Efter i EU-sammanhang sedvanligt politiskt manipulerande, som med den andra folkomröstningen i Irland 2 oktober 2009, baxades Lissabonavtalet igenom. Vid EU-toppmötet i slutet av oktober 2009, där Lissabonfördraget undertecknades, fick Tjeckien, Storbritannien och Polen undantag från EU:s stadga om grundläggande rättigheter.

Sverige och statsminister Fredrik Reinfeldt spelade härvid en aktiv roll i förhandlingarna då Sverige var EU:s ordförandeland andra halvåret 2009. För att undvika en upprepning av nej-sidans manifestationer vid det förra toppmötet i Göteborg 2001 så håller EU numera alla toppmöten i Bryssel. Vid flera av de ministerrådsmöten på lägre nivå som under hösten genomfördes på ett antal orter runt om i Sverige förekom lokala demonstrationer där Kommunistiska Partiet deltog. Men i huvudsak gick ordförandehalvåret relativt oförmärkt förbi.

Desto mer uppmärksammades EU-parlamentsvalet i juni 2009. Kommunisterna drev som vid tidigare val en aktiv kampanj över hela landet under parollen Bojkotta EU-valet. EU-parlamentsvalet resulterade i ett nytt fiasko för de förenade EU-eliterna.

Valdeltagandet i unionen som helhet sjönk för sjätte valet i följd till bottennoteringen 43,1 procent. EU-maktens försök att putsa upp unionens demokratiska fasad genom att överföra mer makt till parlamentet genomskådades av folkmajoriteterna.

Men Sverige och grannländerna Danmark, Finland, Estland, Lettland och Polen gick mot strömmen med större valdeltagande. I vårt land ökade andelen väljare med sex procentenheter till 43,8 procent, den högsta siffran sedan EU-inträdet 1995. Trenden av ökat valdeltagande i Sverige har också manifesterats i de två senaste riksdagsvalen varför inga storväxlar kan dras av just EU-valet.

Siffrorna visar trots allt att hela 56,2 procent av svenska folket vände ryggen åt EU-valet, vilket är i paritet med genomsnittet inom unionen. Ett kraftigt underkännande från svenska folket av EU:s demokratiska legitimitet.

Riksdagen ställde sig bakom Lissabonfördraget. Den regerande högeralliansen avstod inte bara från möjligheten att fälla fördraget, allt vad folkomröstning heter avfärdades prompt,

utan var i högsta grad delaktig i det smutsiga politiska spelet att lotsa det nya EU-fördraget i hamn. Varvid måste konstateras att de svenska Socialdemokraterna, såväl partiet som LO, lagt en betydande kraft på att i samförstånd med den regerande högeralliansen driva igenom Sveriges ja till Lissabonfördraget.

LO:s svek mot allt vad arbetarrätt heter är nog det ur arbetarsynpunkt mest allvarliga. Byggnads sturska blockad i Waxholm blev till en bumerang genom EU-domstolens dom i Lavallmålet som underkänner den svenska kollektivavtalsmodellen och där strejkrätten underordnas EU:s krav på fri rörlighet för arbetskraft. LO:s förnekande av detta faktum liksom att Lissabonfördraget ytterligare stärker EU-domstolens makt över svensk arbetsrätt blev till ett ynkligt kryperi för EU-makten när LO-kongressen 2008 sade nej till kravet på folkröstning om Lissabonfördraget.

Den opposition som trots allt framträdde på LO-kongressen från krafter inom Byggnads, Transport och Grafikerna, också personifierat i förbundens styrelser, har sedan dess inte lyckats manifesteras sin EU-kritik genom någon aktivitet bland medlemmarna som låtit tala om sig.

Fastmer har Wanja Lundby-Wedin, som också är ordförande i Europafacket, aktivt drivit den socialdemokratiska bluffen om att rättighetsstadgan i Lissabonfördraget skulle stärka de fackliga rättigheterna. Så har LO:s ledning klart deklarerat sitt motstånd mot kravet på ett svenskt undantag från fördragets sociala stadga, vilket hade varit fullt möjligt att uppnå innan statsminister Reinfeldt satte sin namnteckning under fördragstexten.

Men något undantag från tvingande EU-regler var det aldrig tal om från den svenska politiska maktelitens sida. Till nytta enbart för det svenska monopolkapitalet. För med Lissabonfördraget tar EU nya kliv mot en federal stat, en utveckling som står i direkt motsättning till arbetarklassens och folkflertalets intressen.

Utan inbördes ordning noterar vi några av de mest allvarliga skärpningarna av unionsmakten i och med Lissabonfördraget:

✓ Arbetsrätten är inte längre en nationell angelägenhet. Beslutanderätten hamnar i slutändan inte ens hos politiker i Bryssel utan hos juristerna i EU-domstolen.

✓ Överstatligheten i ministerrådet ökar kraftigt genom att staternas vetorätt försvinner på 63 områden.

✓ Fördraget låser fast den ekonomiska politiken vid marknadsliberalismen. Det är olagligt för Sverige att föra en politik för full sysselsättning.

✓ EU får ökad makt över lagstiftning. Straffrätten blir överstatlig och EU kan fastställa minimistraff för olika brott.

✓ Europol, EU:s polisbyrå, blir överstatlig och får rätt att genomföra operativa aktioner i medlemsländerna.

✓ EU:s åklagarsamarbete Eurojust kan självständigt inleda brottsutredningar och Eurojust utgör grunden för en unionell åklagarmyndighet.

✓ Lissabonfördraget stadgar inrättandet av en gemensam gränskontroll med gemensam gränsövervakningsstyrka.

✓ Reglerna för asyl ska samordnas inom unionen.

✓ EU bygger upp en egen utrikesförvaltning som leds av en utrikesminister.

✓ Enligt fördraget ska EU militariseras och medlemsländerna förbinder sig att upprätta ett gemensamt försvar.

✓ Om ett EU-land utsätts för väpnat angrepp är de övriga länderna "skyldiga att ge stöd och bistånd med alla till buds stående medel".

✓ Medlemsstaterna ska bistå varandra för att förhindra "terroristbrott".

✓ En europeisk byrå för försvarsmateriel, forskning och militära resurser ska inrättas. Kanske ett embryo till ett unionellt försvarsdepartement?

Det är alltså i en tid när EU alltmer börjar likna en federal statsbildning som Miljöpartiet svänger i frågan om svenskt utträde. Också Vänsterpartiet vacklar i sitt principiella motstånd, som i sin uppslutning i grundlagsfästandet av Sveriges EU-medlemskap.

USA-imperialismens lakej

Med EU-medlemskapet försvann grunden för en nationell utrikespolitik i Sverige. I och med Lissabonfördraget, där EU bygger upp ett eget utrikesdepartement och en egen utrikesförvaltning, lär detta faktum bli än mer tydligt. Lägg därtill de enligt fördraget ömsesidiga försvarsförpliktelserna, enligt vilka Sverige med automatik ska bli indraget i framtida krig i Europa, och Sverige är med i en union som också är en militärallians i vardande.

Men låt oss inte gå historien i förväg. Redan under den gångna kongressperioden har den svenska Moderatstyrda alliansregeringen, vars utrikespolitik i mycket dikteras av den självsvåldige kapitalistlakejen Carl Bildt med egna intressen i imperialismens blodiga jakt efter olja, än tydligare styrt svensk utrikespolitik på en av USA-imperiet utstakad väg. En väg som också Socialdemokraterna valt att följa.

"Sverige slänger neutraliteten i historiens soptunna" är Svenska Dagbladets svarta rubrik på första sidan 2 december 2010 efter Wikileaks avslöjande av USA-diplomaternas rapporter om samtal med moderaterna Fredrik Reinfeldt och Carl Bildt och socialdemokraterna Mona Sahlin och Urban Ahlin.

Ett smutsigt politiskt spel som lett till att Sverige fullt ut deltar på USA:s sida i "kriget mot terrorismen". Vilket särskilt tydligt kommer till uttryck i det smutsiga imperialistiska anfällskriget mot Afghanistan och som också har lett till bilaterala krigsövningar länderna emellan, som flygövningen i Norrbotten i augusti 2010.

Nog finns det fog för Svenska Dagbladets rubrik trots att Sverige ännu inte formellt är medlem i Nato utan fortfarande bara i sidoorganisationen Partnerskap för fred, PFP. Vilket givetvis är bättre än ett fullt medlemskap i Nato. Det finns grader också i helvetet.

Förklaringen till detta kan bara sökas i det faktum att alliansfriheten och neutralitetspolitiken fortfarande är djupt förankrade i den svenska folkopinionen. Men det lär krävas ett brett folkligt engagemang för att Sverige åter ska bli en fri röst för de små nationernas rätt i världen.

Ship to Gaza var ett exempel på hur utrikespolitiken kan påverkas med utomparlamentariska medel. Till och med Carl Bildt tvingades definiera sig mot Israels bestialiska övergrepp mot och mord på frihetsflottans deltagare. Men annars har alliansregeringens utrikespolitik fortsatt tydligt tagit ställning mot folklig befrielsekamp och socialism där Nordkorea, Kuba och Venezuela är länder vars politik ryggmärgsmässigt ska bekämpas.

Som en del av högeranpassningen av svensk utrikespolitik ingår avvecklandet av utvecklingsbiståndet till Demokratiska Folkrepubliken Laos och Socialistiska Republiken Vietnam.

För Laos del minskar utvecklingsbiståndet stegvis från 140 miljoner kronor 2008 till endast tre miljoner kronor år 2012 för att sedan helt upphöra. Den svenska ambassaden i Laos huvudstad Vientiane lades ner i augusti 2008 och degraderades

till ett sektionskansli, vilket också det stängdes på sommaren 2010.

För Vietnams del sänks det svenska generella utvecklingsbiståndet från 155 miljoner kronor 2009 till 85 miljoner kronor 2010 och till 15 miljoner kronor år 2011 för att sedan helt upphöra. Kvar för Vietnam finns ett bistånd på 75 miljoner årligen fram till 2013, för att främja speciella projekt, som ”demokratiutbildning” och ”uppbyggande av civila samhällsfunktioner”, vilket ligger i linje med regeringens politik att minska reguljärt bistånd till områden som har flera dubbelbottnade syften i svensk utrikespolitik.

Även om Vietnams och Laos ekonomier växer är dessa länder fortfarande fattiga utvecklingsländer som behöver stöd. Det svenska avvecklandet av utvecklingsbiståndet till Laos och Vietnam är en skandal och måste fördömas.

Den svenska utrikespolitiken grundas inte enbart i den förhärskande nyliberala ideologin, i den mörkaste reaktion. Det handlar till stor del om att värna de svenska imperialistiska företagens intressen. Så har PFP-medlemskapet blivit till en rik källa för svensk vapenexport.

Mellan 2000 och 2004, under Göran Perssons socialdemokratiska regering, växte den svenska vapenexporten med över 60 procent. Sedan högeralliansen tagit över har tillväxtkurvan varit lika brant. Så exporterade Sverige 2005 vapen till ett värde av 8,6 miljarder kronor vilket 2009 ökat till 13,6 miljarder kronor, en ökning med 63 procent.

I absoluta tal är Sverige under hela denna period världens nionde vapenexportör, där listan toppas av USA, Ryssland, Tyskland, Frankrike, Storbritannien och Nederländerna. Bra marscherat av ett av världens till folkmängden minsta imperialistiska länder. Räknat på värdet av vapenexporten i förhållande till landets BNP kom Sverige 2008 på en föga hedrande tredje plats.

Den moderatledda högeralliansen har alltså fullföljt den krigiska industripolitik som stakades ut av Socialdemokraterna. Vad gäller vapenexporten spelar staten och kapitalet precis som förr ett fullt spel långt bortom offentligheten. Tydligt åskådliggjort i rapporten ”Så snurrar vapenkarusellen” publicerad av Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen i september 2010, där också de viktigaste aktörerna listas.

Nummer ett är fd statsminister Göran Persson, nummer två är Marcus Wallenberg, ordförande i SAAB den svenska krigsproduktionens kronjuvel och på tredje plats finns Jan Nygren, fd förbundsordförande i SSU, fortfarande med S-märkt partibok och styrelseproffs med krigsmaterialexport som specialitet.

På tio i topp listan över svenska krigsexportörer finns endast en kvinna, Katarina Tolgfors, kommunikationschef på BAE Systems Bofors. Som av en händelse är hon aktiv moderat, ledamot av Moderatkvinnornas styrelse, och gift med Sten Tolgfors, Sveriges försvarsminister.

Så framträder bilden av Sverige som alltmer integrerat i imperialismens krig och den svenska politiska makten som en trofast lakej till USA-imperialismen.

Som i uppgörelsen i riksdagen om Afghanistan hösten 2010 där regeringen med uppbackning av Socialdemokraterna och Miljöpartiet biter sig fast med trupper i landet långt bortom det proklamerade slutet för krigshandlingar vid utgången av 2014. Vänsterpartiet står utanför uppgörelsen, vilket givetvis är bra, men accepterar ändå att den svenska krigsinsatsen ska fortgå till 2013.

Avskaffandet av den allmänna värnplikten och upprättandet av en stående här av legoknektar är ytterligare en avgörande

politisk förändring under kongressperioden. Syftet är uttalat att underlätta den svenska krigsmaktens fortsatta engagemang i imperialistiska erövringskrig. 1 juli 2010, då värnplikten gick i graven, är en svart dag i den svenska imperialismens historia. De krigiska generalernas mål är att varje år rekrytera 6 000 svenska kvinnor och män som utbildas så att efter sällning 4 000 av dem i sex till åtta år ska göra drängtjänst åt i första hand USA-imperialismen.

Sedan 1901 har försvaret av Sveriges gränser byggt på värnplikt för alla män. Den svenska försvarsmakten leddes visserligen av en stamanställd, mestadels mycket reaktionär, officerskår. Men värnpliktssystemet, där unga arbetare utgjorde kärnan av soldaterna, och den under 1900-talets senare hälft etablerade politiken för alliansfrihet gav försvaret av landets gränser en folklig legitimitet och utgjorde ett embryo till en allmän folkbeväpning.

Under kapitalismen är värnplikt alltid att föredra för arbetarklassen framför en armé av legoknektar. Kommunistiska Partiets krav ”Inte en krona, inte en man eller kvinna till imperialismens krig” är mer aktuellt än någonsin förr.

Kvinnorna, krisen och högerpolitiken

Vi brukar säga att arbetarkvinnan står under ett dubbelt förtryck under kapitalismen. Hon exploateras som arbetare och förtrycks på grund av sitt kön.

Även under de senaste årens kris har arbetarkvinnan drabbats dubbelt. Kvinnor påverkas både av de negativa förändringarna av arbetsmarknaden, och av de politiska förändringar som krisen till delar möjliggjort.

Visserligen slog den första varselvågen framförallt mot den mansdominerade industrin (men långt ifrån alla industriarbetare är män; runt 18 procent av industriarbetarna är kvinnor, och var fjärde medlem i IF Metall är kvinna). Att industrin var först ut i krisen märks i arbetslöshetsstatistiken, som nu visar att ungefär lika många män som kvinnor är arbetslösa. Tidigare så har arbetslösheten varit högre bland kvinnor.

Men på sikt påverkar krisen i allra högsta grad de kvinnodominerade verksamheterna inom kommuner och landsting, inte minst till följd av att skatteunderlaget minskar när arbetslösheten ökar samtidigt som kommunernas utgifter till ekonomiskt bistånd blir högre.

Hittills har vi dock inte sett någon omfattande varselvåg inom det offentliga, även om enskilda sjukhus, skolor och andra enheter har sagt upp anställda. Istället har krisen märkts som fortsatta stegvisa nedskärningar. Exempelvis vittnar många om hur tjänster som blir lediga när kollegor går i pension eller slutar inte tillsätts.

Dessutom har tiotusentals vikarier och timanställda ställts utan jobb när deras tillfälliga kontrakt har löpt ut. Enligt statistik från Statistiska Centralbyrån arbetade 33 600 färre personer inom skola, vård och omsorg under första kvartalet 2010, jämfört med första kvartalet 2007. Under samma period har Sveriges befolkning vuxit med 250 000 personer, så behovet av de berörda yrkesgrupperna har knappast minskat.

Uppgifterna från SCB visar att det framförallt är just visstidsanställda som har förlorat jobbet. De blir inte ens en siffra i varselstatistiken.

Men krisen märks inte bara genom att det blir färre händer i vård, skola och omsorg, utan också genom att arbetsvillkoren förändras. Detta är inte minst påtagligt i den offentliga sektorn där allt fler tvingas acceptera delade pass och deltidstjänster. De försök som i vissa kommuner inletts med att ge de anställda rätt till heltidsjobb har på flera håll avbrutits under se-

nare år, med hänvisning till krisen. Samtidigt visar en undersökning som Kommunalarbetarförbundet gjorde 2009 att över hälften av deras medlemmar som jobbar deltid vill gå upp i tid, och över 90 procent vill ha fast anställning. En rapport som LO gjorde 2010 visar att 66 procent av LO-kvinnorna som arbetar deltid vill gå upp i arbetstid.

Här bör vi också notera regeringens försämringar av a-kassan som innebär att det sedan 2008 inte längre är möjligt att stämpla upp mer än 75 dagar. Av Kommunals 25000 deltidsarbetande medlemmar som förlorade rätten att stämpla upp arbetade fortfarande 71 procent deltid 2010.

De osäkra anställningarna och deltidsarbetet cementerar kvinnans svagare ställning på arbetsmarknaden, och leder till skamligt låga inkomster för många kvinnor.

Parallellt med detta så har regeringen Reinfeldt under den förra mandatperioden drivit igenom politiska förslag som pressar tillbaka kvinnan till hemmet. Förslagen hade troligtvis varit politiskt omöjliga att driva igenom om kvinnans ställning på arbetsmarknaden varit starkare, lönerna högre och arbetslösheten låg.

Det gäller inte minst vårdnadsbidraget, Kristdemokraternas hjärtefråga, som infördes 2008. Visserligen är vårdnadsbidraget fortfarande något av en parentes i Sverige. Det är inte ens en tredjedel av Sveriges kommuner som har infört vårdnadsbidrag, och beräkningar visar att föräldrarna till drygt 7 procent av barnkullarna i de här kommunerna har utnyttjat bidraget.

Men även om relativt få utnyttjar vårdnadsbidraget, och oavsett om bidragets utformning kommer att förändras efter Kristdemokraternas interna diskussion om detta som just nu pågår, så visar införandet av ett vårdnadsbidrag en politisk viljeriktning. Nämligen att det inte längre ska vara självklart att kvinnan – för det är trots allt kvinnor det handlar om – ska tillbaka till yrkesarbete efter att hon fött barn. Istället ska hon kunna "välja" att stanna hemma med barnen, och därmed förlora sin ekonomiska självständighet.

Vårdnadsbidraget uppmuntrar på så vis en familjebildning bestående av en familjeförsörjande man och en hemmafru samt barn.

Men Vårdnadsbidraget förstärker inte bara en ojämsställd familjebildning, utan det har tydliga klassmässiga konsekvenser.

För kvinnan i karriären är vårdnadsbidraget knappast attraktivt. Tretusen kronor skattefritt i månaden räcker inte långt. Dessutom vill föräldrar som själva har hög utbildning ofta sätta sina barn i förskolan så att de får del av den pedagogik som en förskola kan erbjuda.

Men för kvinnor som aldrig riktigt har släppts in på arbetsmarknaden eller i det svenska samhället, eller som kanske sliter hårt på två olika deltidstjänster och ändå tjänar uselt, kan vårdnadsbidrag vara lockande.

Den första rikstäckande undersökningen som gjordes av vilka som utnyttjar vårdnadsbidraget visar också att så är fallet. Nästan 80 procent av kvinnorna som nyttjar bidraget befinner sig i de fyra lägsta inkomstdecilerna. I nästan hälften av familjerna är kvinnorna helt eller delvis beroende av sina män för sin försörjning. När dessa kvinnor stannar hemma en längre tid med barnen försvagas deras anknytning till arbetsmarknaden än mer, och de hamnar efter i lönebildningen. På så vis blir de än mer beroende av sin partner för sin framtida försörjning.

Så kan högern tala om valfrihet och veckotidningarna kan marknadsföra ett nytt hemmafruideal, utan att de själva behö-

ver ta konsekvenserna. Borgerliga medier lanserar en livsstil bestående av surdegsbak och långkok, och överklassen kan leva upp till idealet genom att utnyttja rut-avdraget om livspusslet inte längre går ihop.

Så blir rut-avdraget högerns svar på den patriarkala kvinnosyn de själva propagerar.

Rutavdraget, som är en skattereduktion för så kallade hushållsnära tjänster, infördes 2007. Förespråkare för rut-avdraget hävdar att det är en reform som ökar jämställdheten, genom att "minska stressen för kvinnor". Så medan vissa kvinnor uppmuntras att ta ut vårdnadsbidraget och skipa yrkesarbete i flera år för att leva upp till idealbilden av den goda modern, kan andra göra karriär och låta någon annan mot betalning städa, handla och hämta barnen från skolan.

Oavsett om det är vårdnadsbidrag eller rut-avdrag som nyttjas så rubbas inte bilden av att det är kvinnans ansvar att sköta hem och familj. Detta får i sin tur återverkningar på kvinnans ställning på arbetsmarknaden, och den onda spiralen snurrar vidare.

Rut-avdraget har dessutom direkta konsekvenser för arbetsmarknaden. Högern säger själva att skattereduktionen skapar en ny arbetsmarknad. Nu är det visserligen uppenbart att rut-avdraget inte skapat de hundratusentals jobb som vissa av dess förespråkare påstår. Men givetvis är det fler som idag arbetar på företag som Homemaide ("Unna dig ett måste mindre") och Hemfrid ("En enklare vardag, ett enklare liv") som en konsekvens av att staten subventionerar de tjänster som företagen erbjuder.

Frågan är då vilken arbetsmarknad det är som skapas.

Svaret är inte så förvånande att arbetena är lågavlönade med en hög andel deltidsanställningar. Den här typen av lågavlönade serviceyrken är precis den typ av jobb som högerregeringen ända sedan de kom till makten vid förra valet har försökt främja. Det är jobb som gynnar rika – så väl kvinnor som män – som vill ha tillgång till billig hjälp i hemmet, och det är jobb som gynnar kapitalisterna eftersom den subventionerade låglönesektorn verkar lönepressande.

Men det är knappast jobb som gynnar kvinnor som grupp, och framförallt inte arbetarkvinnor.

Redan innan den här kongressperiodens början var den utveckling som diskuteras ovan i full gång. Det är med andra ord inte något kvalitativt nytt som skett. Men vi kan alltså notera att kvinnans ställning på arbetsmarknaden är fortsatt svag, och att den i vissa aspekter till och med försvagats.

Det är dessutom högst troligt att krisens effekter för den offentliga sektorn blir än tydligare under kommande kongressperiod, med ytterligare varsel och nedskärningar. Med tanke på att svensk arbetsmarknad fortfarande är ytterst könssegraderad – exempelvis är 87 procent av vård och omsorgspersonalen, 92 procent av förskollärarna och 90 procent av sjuksköterskorna kvinnor – så får det stora konsekvenser för jämställdheten.

Att det då samtidigt finns en strömning, med Kristdemokraterna i spetsen, som försöker ta tillfället i akt och genomföra en politik som ytterligare konserverar en reaktionär familjebildning är illavarslande.

Framtidslösheten som program

Högerregeringens konkreta politik behandlas styckevis och delat i olika avsnitt av verksamhetsberättelsen och vi avstår från en upprepande sammanfattning, dels av utrymmesskäl, men också för att detaljerna är väl kända i partiet också i de delar som vi denna gång inte behandlar explicit. Dock bör några ord

sågas om ”de nya” Moderaterna, som nu på allvar utmanar Socialdemokraterna som statsbärande parti.

I valet 2010 lyckades Socialdemokraterna med nöd och näppe samla något fler väljare än Moderaterna. Men då hör det till pjäsen att många moderatväljare taktikröstade på Kristdemokraterna eller Centerpartiet för att säkra dessa partiers riksdagsplatser och därmed regeringsmakten, vilket gör att valresultatet inte fullt ut avspeglar Moderaternas väljarinflytande. Detta bekräftas av Statistiska Centralbyråns stora väljarundersökning från november 2010, där Moderaterna är största parti med 32,4 procent av sympatierna, en ökning med 2,3 procent sedan valet i september. Detta innebär att Moderaterna mer än fördubblat sitt väljarstöd sedan katastrofvalet 2002.

Framgången brukar hänföras till den omdaning av partiet som Fredrik Reinfeldt och hans inre krets stått för, bort från avantgardistisk nyliberalism och till en position som på ett ytligt plan placerat Moderaterna mer i mitten av politiken. Så bekänner sig Moderaterna idag till den svenska modellen både vad gäller arbetsmarknad och generell välfärd, vilket får diverse sossar att hävda att Moderaternas framgångar beror på att Fredrik Reinfeldt & Co tagit över goda delar av Socialdemokraternas politik. Det är ett vanskligt och för sossar avslöjande resonemang, då Moderaterna bortom bekännelse till den svenska modellen fortsatt representerar en fundamentalistisk nyliberalism vad gäller ägande och makt, vilket slår igenom i privatiserings- och avregleringspolitiken, men också på ett mer grundläggande plan i synen på samhället, som i den moderata verklighetsbeskrivningen på liberalt manér består av individer, inte av grupper och då rakt inte av klasser med motstridiga intressen.

Det råder ingen tvekan om att Fredrik Reinfeldt & Co genomfört en radikal omdaning av det egna partiet, men denna omdanings ideologiska innehåll skall inte sökas i det politiska positionerandet, skall inte reduceras till valtaktik, utan det skall sökas i borgarklassens syn på sig själv i en postsocialistisk värld.

I samband med murens fall 1989 skrev den amerikanske högerfilosofen Francis Fukuyama sin berömda essä ”Historiens slut”, ett tema som han några år senare utvecklades i en lika berömd bok. Enligt Fukuyama innebar realsocialismens sammanbrott att historien tagit slut, att kapitalismen slutgiltigt segrat: ”All vår framtid är en liberal seglats på de fria marknadskrafternas oändliga ocean.”

Fukuyama själv har senare tagit tillbaka sin drastiska slutsats, med civilisationernas krig som förevändning, men den lever i borgarklassens syn på sig själv och i den omdaning som Fredrik Reinfeldt & Co genomfört inom Moderaterna. Det finns ingen framtid bortom kapitalismen, det finns ingen berättelse om ett samhälle bortom det nuvarande. Politikens uppgift är bara att se till att marknadskrafterna tillåts verka så fritt som möjligt och i nödfall och om absolut nödvändigt bistå marknaden med nödhjäl, som vad gäller bankkrisen.

Idéhistorikern Sverker Sörlin skriver att Fredrik Reinfeldt har gjort ”framtidslösheten till program”.

Reinfeldt talar inte stort om systemskifte, som på sin tid Carl Bildt. Han har inget framtidsprojekt för Sverige, typ Per Albins Hanssons folkhem eller Tage Erlanders starka stat eller för den delen Göran Perssons gröna folkhem, som utan socialt märke var en berättelse om framtiden. Reinfeldt är en problemlösare i nuet. Han odlar sin image genom att resa land och rike runt för att med vänlig min lyssna på människor, som hela folkets terapeut. För att sedan komma med praktiska lös-

ningar. Sörlin jämför honom med en rörläggare. Han dyker ner under diskbanken i det folkhem som bara befolkas av individer, sticker upp huvudet och säger: ”Jag tror att du har ett läckage i sjukförsäkringssystemet. Vet du vad, jag fixar det åt dig”.

Reinfeldt talar inte om framtiden och helst inte om historien. Han är den nuvarande verklighetens man och som sådan förstår han alla människor. Och eftersom han förstår alla människor kan alla människor också rösta på honom. Han sticker inte ut med radikala visioner om det okända och därmed för många skrämmande.

Framtidslösheten som program är fast förankrad i en konservativ idétradition, som avvisar alla visioner om avgörande samhällsförändringar. Samhället är som det är och människorna har att leva i det på de platser som är deras. Socialkonservatismen förenar visionslösheten med ett samhälleligt ansvar för människor som har det svårt. Men Fredrik Reinfeldt är inte socialkonservativ utan liberalkonservativ, vilket gör att framtidslösheten förenas med en gränslös tro på marknadens undergörande krafter. Samhällets ansvar ersätts av marknaden. I en fungerande marknadsekonomi har de som har de svårt sig själva att skylla.

Med detta mycket schematiska resonemang vill vi hävda att det som ser ut som Moderaternas förflyttning mot mitten i politiken på djupet är partiets förflyttning från nyliberal avantgardism till liberalkonservativ framtidslöshet, given av att det nyliberala systemskiftet redan är plats och inte behöver någon avantgardistisk företrädare, allt som krävs är en ansvarsfull förvaltare i nuet som med försiktig hand ser till att marknaden får fritt spelrum.

Framtidslösheten som program ligger som sagt i linje med borgarklassen syn på sig själv i den tid som är, vilket gör att Moderaternas klassbas är densamma som tidigare. Men i en politisk situation som över hela linjen präglas av alternativ- och visionslöshet, av den enda vägens politik, är den nya positionen mumma för ett valparti. Så länge problemlösaren Reinfeldt inte utmanas med berättelser om ett annat och bättre samhälle kan Moderaterna vinna nya väljare som förvaltare av det samhälle som är, vilket manifesterades i valet 2010.

Detta för oss genast över på socialdemokratins kris.

Socialdemokratins kris

Valet 2010 innebar ett nytt svidande nederlag för socialdemokratin, som i ett val med sittande högerregering noterade sitt sämsta valresultat sedan 1914.

Direkt efter valet tillsatte partiledningen en kriskommission och kallade till extrakongress senvåren 2011, men åtgärderna dämpade bara tillfälligt kritiken i de egna leden. I november tvingades partiordförande Mona Sahlin meddela sin avgång, sedan hon utmanat sin egen partistyrelse och förlorat förtroendet i den. För att förkorta det akuta lidandet har extrakongressen tidigare lagts till mars månad, men likväl står socialdemokratin nu inför ett halvår av uppsplitande person- och fraktionsstrider.

Valnederlaget skylls på Mona Sahlin och framförallt på det rödgröna samarbete som hon introducerade och knöt hela vallagerandet till. De råder ingen tvekan om att det rödgröna samarbetet utvecklades till en belastning för S, som förlorade i eget handlingsutrymme och som därtill i delar tvangs bära fram samarbetspartiernas politik, som Miljöpartiets bensinskatt höjning. På köpet gjorde sig S till indirekt måltavla för den antikommunistiska kampanj som oförskyllt riktades mot antikommunisten Lars Ohly.

Det rödgröna samarbetet är dock bara ett uttryck för socialdemokratins kris, inte orsaken till den. Orsakerna sträcker sig långt tillbaka i tiden och har förhållandet mellan klasserna som verkande kraft.

Ända sedan reformismens genombrott, och definitivt efter de sk kosackvalet 1928, har socialdemokratin mycket medvetet omvandlat det egna partiet till ett rent valparti. I denna process avskrevs klasskampen som förändringskraft och ersattes med klassamarbete och regeringsmakt.

Omvandlingen krävde redan från början en strategi för breddad väljarbas, vilket i såväl teori som praktik förvandlade arbetarpartiet till ett folkparti. Basen i arbetarklassen fanns kvar och värnades, inte minst genom skärpt kamp mot krafter till vänster (antikommunistisk kampanj), men strategins huvudmål var att vinna inflytande (och väljare) i bredare skikt, först bland bönderna och sedan bland tjänstemännen, vilket efter andra världskriget lade grund till det som brukar kallas löntagarstrategin.

Strategin byggde på leverans och från regeringstillträdet i början på 1930-talet och fram till nyliberalismens genombrott i början på 1980-talet kunde också socialdemokratin leverera, vilket gav den generella välfärdspolitiken, genom inkomstgarantiprincipen anpassad till den bredare väljarbasen, och det som kom att kallas välfärdsstaten.

En förutsättning för leveransen var klassarbetet, som byggde på kapitalets rädsla för socialism, given av arbetarrörelsens starka ställning i Sverige, men också och framförallt av den internationella situationen, där ryska revolutionen 1917 etablerade socialismen som ett konkret och faktiskt existerande alternativ till kapitalismen. I denna situation garanterade socialdemokratin de kapitalistiska förhållandenas fortbestånd i utbyte mot sociala reformer inom dessa förhållandes ramar, vilket gav klassarbetets sociala kompromiss.

Socialdemokratins sociala ambitioner, som inte behöver ifrågasättas, byggde på kapitalets välvilja och aktiva uppslutning, given av att den socialdemokratiska välfärdsstaten utgjorde garantin för kapitalismens fortbestånd i en hotfull tid. Detta fundament innebär att de sociala ambitionerna är knutna till kapitalismen och att fundamentet förvandlas till kvicksand i samma stund som kapitalismen inte längre anser sig tvingad att kompromissa för att överleva.

Genom det nyliberala systemskiftet, som inleddes på 1980-talet och som fick sitt fulla genomslag på 90-talet, inte minst genom EU-medlemskapet – med den sk realsocialismens sammanbrott som historisk fond – har kapitalismen övergivit den sociala kompromissens politik. Istället förs en ensidig och aggressiv klasskamp i syfte att återta det som gavs och för att utvidga en krisdrabbad profitproduktions ekonomiska bas. Det nyliberala systemskiftet – som uttryck för kapitalismens strävanden i en tid då den inte längre känner sig hotad – medger ingen tredje väg. Nyliberalismen hävdar ”den enda vägens politik”, som alla politiska administratörer måste acceptera och underordna sig.

Det är detta systemskifte – kapitalismens övergång från social kompromiss till aggressiv klasskamp – som utgör grunden till socialdemokratins kris. Den sociala kraft som bar fram det socialdemokratiska projektet, den sociala kompromissens klassamarbete, existerar inte längre och därmed existerar inte heller projektet som möjlig politik för ett parti som i allt knutit sina strävanden till kapitalismen. Allt som återstår är ”den rättvisa reträttens politik”, som tidningen Arbetets siste chefredaktör Bo Bernhardsson träffande uttryckte det i den socialdemokratiska programdebatten i slutet på 1990-talet.

Givetvis kan projektets sociala innehåll fortsatt bäras fram. Genom klasskamp. Men klasskamp är inget alternativ för ett parti som övergivit och aktivt bekämpat klasskamp i snart 100 år, vilket ger vilsheten bland de socialdemokrater som ännu värnar tanken på social rättvisa. De längtar tillbaka till den tid som flytt, men saknar handlingsalternativ för framtiden.

Som valparti har ”den rättvisa reträttens politik”, given av kapitalismens krav, varit förödande för socialdemokratin. Sedan återkomsten till regeringsmakten 1982 har partiet inte längre levererat sociala reformer, förmånliga för den breddade valmanskår partiet varit inriktad på ända sedan 1930-talet. Göran Persson lyckades med en favorit i repris i valrörelsen 2002, genom löftet om maxtaxa på dagis, vilket vann medelklassväljarnas gillande. Men i allt väsentligt har S sedan 1982 levererat det kapitalet begärt, dvs avregleringar, privatiseringar och social nedrustning, krönt av den skamliga pensionsreformen, som gjorde Sverige till ett av det nyliberala systemskiftets föregångsländer.

De negativa leveranserna har helt naturligt minskat socialdemokratins väljarbas. Från att under glansdagarna ha samlat närmare 50 procent av väljarna – och 1968 rentav mer än 50 procent – så har väljarstödet successivt minskat för att 2010 landa i katastrofala 30,66 procent. Trenden är typisk för socialdemokratiska partier i de flesta kapitalistiska länder, vilket understryker kopplingen till kapitalismens nyliberala dagordning.

Dramatiken i valnederlaget 2010 skall inte överdrivas. Redan valet 2006 var socialdemokratins sämsta sedan kosackvalet 1928 och på många sätt ett värre nederlag, då socialdemokratin 2006 förlorade regeringsmakten under en kapitalistisk högkonjunktur med ökad sysselsättning och utan dramatiska nedskärningar i välfärden.

Högerns partier vann valet 2006 genom alliansbildning och gemensamt regeringsprogram, men framförallt genom den sk jobblinjen, som mycket medvetet ställde dem i arbete i motsättning till dem utan. Jobblinjen kryddades sedan med talet om moderaterna som ”det nya arbetarpartiet” och fullföljdes i regeringsställning genom jobbskatteavdraget och försämringarna av a-kassa och sjukförsäkring.

I partistyrelsens valvärdering konstateras att Socialdemokraterna behåller ett dominerande inflytande i arbetarklassen med 51 procent av LO-medlemmarna som väljare. Men till detta noteras att organisationsgraden inom LO-förbundens avtalsområden sjunkit kraftigt och idag bara uppgår till 70 procent. Antagandet att det socialdemokratiska inflytandet är lägre bland de oorganiserade än bland de organiserade arbetarna ger slutsatsen att socialdemokratin inte längre har en majoritet i arbetarklassen som väljare. Till det skall sägas att sossekombinationen S+V fortfarande ger en majoritet av arbetarväljarna, men likväl pågår en försiktig uppluckring av det socialdemokratiska inflytandet i arbetarklassen.

SVT:s vallokalundersökning Valu, som siffrorna är hämtade ifrån, innehåller också mätningar inom konstruerade kategorier, som ”förvärvsarbetande”. Denna kategori existerar inte i klassmässig mening – också direktören och egna företagaren räknas som förvärvsarbetande – men den är politiskt intressant i förhållande till den konstruerade motsättning som högeralliansen och framförallt Moderaterna bygger sin politik på. Till detta skall då noteras att Moderaterna fick 32 procent av rösterna i gruppen ”förvärvsarbetande” mot 22 procent för sossarna, något som såväl Mona Sahlin som Thomas Östros efter valet pekat ut som särskilt bekymmersamt.

”För att vara en relevant kraft i framtiden måste vi åter bli

en företrädare för dem som arbetar”, skriver till exempel Östros på DN-debatt (12/11) i en slags programförklaring för sig och sin partiledarkandidatur. Det kan synas banalt, men är det inte eftersom Östros i denna skrivning ansluter sig till högerens beskrivning av samhället som delat mellan dem som arbetar och gör rätt för sig och dem som inte arbetar och inte gör rätt för sig.

Siffran säger också något viktigt om den socialdemokratiska valförlusten. Sossarna tappade stöd i arbetarklassen, men inte dramatiskt (- 3 procentenheter bland LO-medlemmarna). Den största förlusten skedde istället bland tjänstemän och medelklass i bred mening, som tjänat på högerregeringens politik och som till stor del låtit sig köpas av den. Så gick S från 34 till 26 procent bland TCO-anslutna väljare.

Man kan diskutera det rödgröna samarbetets betydelse för denna förskjutning, där socialdemokratiska debattörer på högerkanten undantagslöst framhåller Lars Ohly som orsak. Ohly skrämde bort sk marginalväljare. Detta kan säkert spela roll. Men mer avgörande lär vara att det nyliberala systemskiftet – genom ökade klassklyftor och ett allt större utbud av individuella lösningar – raserat det gemensamma löntagarinnesse som socialdemokratin byggt sin parlamentariska ställning på.

Oavsett orsak är dock slutsatsen densamma, given av Östros och i stort sett alla andra ledande socialdemokrater: För att kunna utmana högern om regeringsmakten måste socialdemokratin i än högre grad anpassa politiken till medelklassen – genom att acceptera och kopiera högerens valvinnande politik.

Det rödgröna samarbetet kan sägas vara en modern variant av den strategi som lanserades genom övergången från arbetarparti till folkparti. Men den avgörande och för många sossar omskakande skillnaden är att den för regeringsmakten nödvändiga breddningen av väljarbasen i den rödgröna varianten inte längre sker inom ramen för det egna partiet, utan genom samarbete med andra partier, som i de flesta andra europeiska länder. Huruvida valförlusten fullständigt begraver det rödgröna samarbetet eller om det återuppstår i modifierad form inför valet 2014 återstår att se. Men under alla omständigheter kvarstår dilemmat för det maktparti som Socialdemokraterna fortsatt är: Hur behålla väljarbasen i arbetarklassen och samtidigt vinna de sk marginalväljarna, dvs i huvudsak de medelklassväljare som inte är fast förankrade i blockpolitiken?

I den politiska situation som råder, med ökad individualisering och en politik som dramatiskt ökar klassklyftorna utan att det omedelbart drabbar medelklassen, är den politiska färdriktningen för S given. Det är fortsatt högeranpassning som gäller, vilket också är det genomgående temat inom partiledningens dominerande skikt. De få och ytterst försiktiga vänsterröster som hörs får anpassa sig till denna huvudfåra.

Att många medlemmar på basnivå vill en annan utveckling spelar mindre roll i det centraliserade maktpartiet.

Det avgörande är att det reformistiska projektet dog med klassarbetet. Socialdemokratin lär försöka positionera sig något till vänster om högeralliansen, som ett vänsterliberalt alternativ. Det skall inte uteslutas att en sådan position kan ge valframgångar i en situation av växande missnöje med sittande högerregering. Men eran av närmast permanent regeringsinnehav är definitivt slut.

Det något uppluckrade inflytandet i arbetarklassen utgör ingen akut fara för socialdemokratin organisatoriska ställning, eftersom det inte utmanas från vänster, utan från höger, och inte av en kollektiv kraft, utan av individualistiska ström-

ningar. Genom kontrollen av LO och LO-förbunden äger socialdemokratin fortsatt den organisation som finns i arbetarklassen. Även om de fackliga organisationerna har försvagats genom toppstyrning, arbetsköparfjäsk och motvilja till all form av kamp samt av medlemsflykt, så besitter de ännu avsevärd makt på arbetsmarkanden.

Som konkurrent om det avgörande inflytandet i arbetarklassen är det alldeles för tidigt – och felaktigt – att räkna ut socialdemokratin.

Några ord om Vänsterpartiet

När Mona Sahlin i oktober 2008 lanserade det rödgröna samarbetet fanns bara Miljöpartiet med på inbjudningslistan. Njugggheten ledde inte bara till omedelbara protester från socialdemokratin fackliga led, där Mp med rätta ses som ett borgerligt parti, utan den gav också förtrytsamma reaktioner från Vänsterpartiet, som sedan 1950-talet har sett sig som socialdemokratin lierade och vänlige pådrivare.

Nu fick Sahlin krypa till korset och släppa in också Vänsterpartiet i den rödgröna stugvärmen, ett tilltag hon i efterhand bannas för också av några av dem som hösten 2008 propsade på att V skulle bjudas in som en motvikt till MP.

Inom ramen för det rödgröna samarbetet övergav V nästan alla självständiga positioner, inklusive motståndet mot de nyliberala budgetreglerna, motståndet mot EU och kravet på att Sverige skall lämna Afghanistan. Belysande är därvid att den rödgröna budgetmotionen från våren 2010 med Vänsterpartiets bifall accepterade nio tiondelar av högerregeringens skattesänkningar, ett bifall som Expressens ledarsida beskrev som ”den mest dramatiska positionsförskjutningen i svensk politik i mannaminne”.

I valrörelsen användes Lars Ohlys påstådda kommunism som liberalt slagträ mot de rödgröna och framförallt mot Socialdemokraterna, som anklagades för att ha övergivit sin historiska uppgift i kampen mot kommunismen. Kampanjen spelade en marginell roll för det rödgröna valfiaskot, som mer berodde på alternativlöshetens fall på eget grepp, men den kan få betydelse för såväl framtida samarbeten och för utvecklingen inom V.

Också Vänsterpartiet gjorde ett dåligt val, men Lars Ohly var ändå den som längst höll fast vid och försvarade det rödgröna samarbetet. V höll rentav fast vid det rödgröna samarbetet efter att detta upplösts, som i Afghanistanfrågan. Efter Socialdemokraternas och Miljöpartiets uppgörelse med regeringen om ett krig utan slut, lade V den rödgröna uppgörelsen om Afghanistan som egen partimotion i riksdagen, med dess fortsatta truppnravaro fram till åtminstone 2013, istället för att återuppta det tidigare partikravet på ett omedelbart trupp-tillbakadragande.

Som det nu är har det rödgröna samarbetet tagit paus och det är högst osannolikt att det kommer att återuppstå i den fasta form som det uppträdde i inför valet 2010. Pausen ger Vänsterpartiet möjlighet att inta en tydligare vänsterposition, åtminstone i ord. Men samtidigt är det uppenbart att V inte vill bränna några broar inför någon form av framtida rödgrönt samarbete, vilket ställer krav på anpassning till socialdemokratin.

Efter valet har Vänsterpartiet inte tillsatt en kriskommision, som S, men väl en framtidskommission, varvid namngivningen är av underordnad betydelse. Båda kommissionerna har att verka för den ”förnyelse” som de respektive partiernas valnederlag sägs kalla på. För Vänsterpartiets del handlar det om en fortsatt anpassning till det liberala problemformule-

ringsföreträdet, men också om att resolut och en gång för alla göra upp med partiets kommunistiska förflutna.

”Vår främsta målsättning är att få en rättvis bild av dagens Vänsterparti, en bild som inte är befläckad av myter eller av våra egna föreställningar och fördomar”, skriver Thaher Pelaseyed från Framtidskommissionen i en slags programförklaring på kommissionens hemsida.

Var denna ambition landar återstår att se, men färdriktningen är utskrivet. Ett rejält reningsbad skall göra Vänsterpartiet till en stabil och oantastlig socialdemokratisk partner, som systerpartierna i Danmark och Norge.

Om Sverigedemokraterna

Under kongressperioden tog Sverigedemokraterna säte i riksdagen, vilket motiverar ett utförligare stycke om detta parti och om de stämningar som bär fram SD.

Sverigedemokraternas valframgång analyseras i partistyrelsens valvärdering, som är bilagd verksamhetsberättelsen, varvid det redan sagda inte skall upprepas. Dock finns det anledning att diskutera det bredare politiska sammanhang som bär fram partier av SD:s typ, inte bara i Sverige utan i ett stort antal europeiska länder.

Det ena sammanhanget är välfärdstatens sammanbrott och de ökade klassklyftor och den ökande sociala osäkerhet som följt i det nyliberala systemskiftets spår. Till detta sammanhang hör också den politiska likriktningen under ”den enda vägens” regim, som gett högerpopulistiska partier möjlighet att framträda som alternativ till ett politiskt etablissemang utan synbara skillnader.

I detta sammanhang företräder bland andra Sverigedemokraterna en politik som ”längtar tillbaka”, i det svenska scenariot till folkhemmet, men utan att närmare diskutera vare sig det dåvarande eller de efterlängtrade folkhemmets klassmässiga och politiska förutsättningar.

I detta sammanhang företräder Sverigedemokraterna en socialkonservativ politik, som går utmärkt ihop med en folkhemsdröm som har sin socialkonservativa föregångare i Otto von Bismarcks socialstat, med betoning på nation, hembygd och familj. Socialkonservatismen – som ger uttryck som hembygdsromantik, hemmafruideal, en konservativ äktenskaps-syn, homofobi, krav på lag och ordning och värnande av Sverige som ett kristet land – har djupa sociala rötter, inte minst på landsbygden, vilket skapar bas också i arbetarklassens konservativa (politiskt efterblivna) skikt. Det är därvid ingen tillfällighet att Sverigedemokraternas arbetarinflytande är som störst på landsbygden och bland arbetare med rötter i landsbygden.

Typiskt för populistiska partier är utpekandet av enkla lösningar. Vad gäller högerpopulistiska partier sammanfaller det som regel med att peka ut invandringen och invandrarna som roten till allt ont i samhället. I vissa länder i framförallt Östeuropa är det dock inhemska minoriteter, som romer, som utgör de högerpopulistiska partiernas måltavla, som på sin tid judarna för nazistiska partier. Detta ger dock ingen skillnad i det populistiska konceptet.

Under 2000-talet har den allmänna främlingsfientligheten getts ett mer specifikt innehåll genom fokuseringen på muslimer, vilket gäller i Sverige såväl som i andra europeiska länder. Detta leder till det andra sammanhanget.

Den sk realsocialismens sammanbrott var en stor seger för imperialismen, men den skapade samtidigt ett problem. För att motivera världsmakt behöver den av USA anförda imperialismen en ond fiende, en roll som socialismen och

framförallt Sovjetunionen passade utmärkt för fram till 1991. Med Sovjet borta från kartan var det därför nödvändigt för imperialismens ideologer att hitta en ny onskans världs-makt och valet föll helt naturligt på islam.

Konflikten mellan kristenhet och islam är 1400 år gammal. Trots samma gud och rötter i samma urkunder, också islam räknar Bibeln som en helig skrift, så har aversionen mot islam varit ett med kapitalismen genom hela dess historia, given inte minst av kolonialismens ideologiska krav.

Efter realsocialismens fall återupprättades därför islam som ond fiende, ideologiskt utvecklat genom tesen om ”civilisationernas krig”. En upplyst, civiliserad och human kristenhet, anförd av USA, framställs som tvingad att försvara sig mot ett efterblivet, kvinnoförtryckande, våldsromantisierande och fanatiskt islamiskt hot med ambition att lägga hela världen under sitt religiösa styre.

Efter 11/9 utvecklades ”civilisationernas krig” till ”kriget mot terrorismen”, ett världsomfattande krig mot en irreguljär fiende, som motiverar irreguljära åtgärder (brott mot krigets lagar) och som i sig bär föreställningen att våld (terrorism) är en del av själva religionen och att alla muslimer därmed är presumtiva terrorister.

Islamofobin – framställningen av muslimer som något från den universella människan särskilt och till sin gruppnatur ondskefulla – har som sagt gamla anor, men den fick en ny aktualitet och ett nytt genomslag genom kriget mot terrorismen, vilket gett de högerpopulistiska partierna ett nytt utrymme, skapat av imperialismens behov av en ond fiende.

En vanlig slutsats av Sverigedemokraternas fokus på öppen och aggressiv islamofobi var att detta fokus begränsar partiets väljarunderlag, då antalet rasister är betydligt färre än de människor som av olika skäl är kritiska till den förda invandringspolitiken, en slutsats som också partistyrelsen initialt lutade mot och satte hopp till. I förhållande till kriget mot terrorismen och detta krigs ideologiska behov framstår dock slutsatsen som förhastad, ty alldeles oavsett att antalet rasister i Sverige är få, så placerar islamofobin SD i den imperialistiska politikens huvudfåra.

Placeringen i huvudfåran innebär att SD:s nya fokus på muslimer och islam får draghjälp av den imperialistiska propagandan – islam som våldsdyrkande, kvinnoförtryckande och icke demokratisk religion, i modern omskrivning utskrivet som talibanism – och muslimer som särdeles benägna till terrorism (det heliga martyrskapet). Hela propagandan kring den svenska krigsinsatsen i Afghanistan bekräftar därvid SD:s islamofobiska fokus, alldeles oavsett att SD är emot detta krig (utifrån utgångspunkten att muslimer inte kan civiliseras och att krigets påstådda syfte därmed är missriktat). Detsamma gäller Säpos ivriga försök att blåsa upp ett icke existerande terroristhot riktat mot Sverige, lika ivrigt understött av regeringen och goda delar av det politiska etablissemang.

SD utgör det mest vulgära uttrycket för den imperialistiska politikens ideologiska förevändningar, men genom att goda delar av såväl det politiska som det intellektuella etablissemang utgör en del av samma politik, så blir det omöjligt för detta etablissemang att i grunden och på allvar avslöja det rasistiska budskapet.

Så skapar kriget mot terrorismen ett utrymme för partier av SD:s typ, varvid det skall noteras att en politik med inslag av islamofobi idag är regeringspolitik i ett antal EU-länder, som i Frankrike och Danmark, vilket inte gör SD:s position sämre. I förhållande till regeringen Reinholdt är Nicolas Sarkozy inget dåligt skydd.

Dessa båda sammanhang ställer dubbla krav på kampen mot SD. Det gäller dels att avslöja högerpopulismen som en oframkomlig väg för dem som ärligen vill social rättvisa. Det är kapitalism och högerpolitik som bär ansvar för ökade klassklyftor och social nedrustning, inte invandringen och då rakt inte invandrarna, som drabbas hårdast av orättvisans politik. En hållning som kan sammanfattas i parollen/uppmärningen: Sparka uppåt, inte nedåt! Men det gäller också att avslöja islamofobin som det imperialistiska krigets förevändning och ideologiska svepning.

Hoten mot demokratin

Kriget mot terrorismen utgör inte bara en ideologisk grogrund för SD, utan också en ram för fortsatta attacker på demokratin.

I februari 2007 presenterade justitieminister Beatrice Ask och utrikesminister Carl Bild ett aktstycke som de kallade ”en nationell strategi för att möta hotet från terrorismen”. Aktstycket innehöll inget nytt utan syftet med utspelet var att upprätthålla bilden av Sverige som hotat av islamistisk terror, ett syfte som kräver stora ord och mycket bank på trummorna, då Sverige ännu inte utsatts för några islamistiskt terrordåd. I augusti 2010 höjde sedan Säpo terrorberedskapen i Sverige från två till tre på en femgradig skala, återigen med hänvisning till en islamistisk terror som fortfarande inte visat sig i Sverige.

”Det finns ett specifikt hot”, påstod Säpo-chefen Anders Danielsson, men utan att närmare specificera vari det specifika hotet bestod.

Kanske hängde det påstått specifika hotet ihop med det brutala gripandet av fyra svenskpalestinier i Göteborg en vecka senare, som kombinerades med att den lokala polismyndigheten varnade för ett planerat bombdåd i centrala staden, men utan att kunna ange var och utan att spärra av minsta lilla gatsump. Tillslaget saknade all grund. De fyra gripna, varav en bara skulle förhöras upplysningsvis, släpptes omgående och misstankarna mot dem avskrevs. Men den höjda beredskapsgraden består.

Sedan Sverige förvandlats till en lydlig del av imperialismens krig räknar Säpo med att Sverige förr eller senare kommer att drabbas av terrorbrott.

Under kongressperioden har åklagaren Agnetha Hilding Qvarnström vid den speciella åklagarkammaren för säkerhets- och terroristmål i Stockholm väckt två åtal, dels mot ordföranden för biståndsstiftelsen al-Aqsa spannmål i Malmö, Khalid al-Yousef, som anklagades för förbindelser med det terroriststämplade regeringspartiet Hamas i Gaza, och dels mot två svensksomalier, som genom vaga förbindelser med organisationen al-Shabab anklagas för förberedelse till terroristbrott i Somalia.

I en skarpt formulerad dom underkände tingsrätten i Malmö åtalet mot Khalid al-Yousef, vilket var bra och nödvändigt ur rättssäkerhetssynpunkt. Men åtalet mot de två svensksomalierna, som är lika undermåligt, visar att det finns krafter i Sverige som vill terroriststämpla såväl humanitärt bistånd till områden som styrs av oönskade krafter som legitimt motstånd mot imperialistisk ockupation, vilket är mycket allvarligt.

Det är så dessa åtal måste tolkas. Den speciella åklagarkammaren för terroristmål, som i praktiken är ett verktyg för Säpo och för USA och kriget mot terrorismen, gör ständiga framstötter i syfte att förr eller senare få till stånd en dom som tänder på rättssäkerhetens gränser.

Kriget mot terrorismen används också för att motivera massiv övervakning av medborgarna, under kongressperioden förd till nya dimensioner genom antagandet av FRA-lagen, som ger möjlighet att registrera, lagra och avlyssna/läsa all telefon- och mailtrafik i och till och från Sverige.

Initiativet till FRA-lagen togs av den tidigare socialdemokratiska regeringen och dess justitieminister Thomas Bodström, men i opposition blåste S till strid i några smärre procedurfrågor, vilket i kombination med ett visst motstånd bland några få borgerliga riksdagsledamöter skapade osäkerhet inför beslutet. Flertalet av de borgerliga opponenterna vek dock ner sig, varpå riksdagen antog FRA-lagen i juni 2008.

Övervakning och åsiktsregistrering av radikala arbetare och andra oppositionella har en lång historia i Sverige, varvid FRA-lagen inte representerar något kvalitativt nytt. Men lagen lämnar utrymme för en övervakning som i omfattning saknar tidigare motstycke, vilket gör den ytterst reaktionär. Der är därvid ingen tillfällighet att FRA-lagen ingår i ett batteri av EU-lagar som med kriget mot terrorismen som förevändning inskränker demokratin och de medborgerliga rättigheterna, som senast manifesterat 1 december 2010 genom en skärpning av den från EU implementerade terroristlagstiftningen.

Hösten 2010 avslöjades att det inte bara är Säpo och FRA som övervakar och registrerar svenska medborgare, utan också USA genom spionorganisationen Surveillance Detection Unit (SDU), som inrättades efter attentaten mot USA:s ambassader i Kenya och Tanzania i augusti 1998 och som sedan dess stationerats på USA-ambassader över hela världen, däribland på ambassaden i Stockholm.

När SDU avslöjades förnekade såväl regeringen som Säpo all kännedom om verksamheten, men efterhand kröp det fram att utrikesdepartementet informerades om SDU:s existens redan 1999 och att verksamheten därefter bedrivits med svenska myndigheters kännedom och tysta medgivande. Som ett resultat av kriget mot terrorismen har vi alltså en situation där USA tillåts bedriva legalt spioneri i Sverige, inkluderande åsiktsregistrering av svenska medborgare.